Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԵՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى وسياسى غزته‌در
صاحب امتيازى : اوهانس فريد
اداره‌خانه‌سى بابعالى جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	13 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՏՒՕՏԵԱՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

ԱՅԺՄԷՈՒԹԵՆԷ ԻՆԿԱԾ, ՄՕՏԱՆ ԱՆՑԱԾ

Քիչ չատ ճաչակ ունեցող մէկը նկրազմիտ աչքով կը նայի տիկիններուն ու օրիորդներուն՝ երբ անոնք օրուան նորաձեւութեան հպատակին ու անոր պահանջներուն հետեւմամբ յարդարել ուզեն իրենց հագուստն ու արդուզարդը: Մանրագրին կերպասներէ պատրաստուած նորգնոր հագուստը կամ նոյնչափ արժէքաւոր գլխարկը ներսը պահելով նորագոյն մը չինելու հնամաշելը՝ արդարեւ կրուսաքի անդունդը գլխել է գործը գետնոց վարդու մը համար: Եւ սակայն մօտան անցած, այժմէութիւնը կորսնցուցած հագուստով՝ ընկերութեան մէջ մտնելն ալ զզուարձալիօրէն ծաղրելի ըլլալ է մանաւանդ տիկիններուն համար, որոնք ամէնէն աւելի կ'զգուշանան այս անտեղութենէն:

Բայց նորաձեւները մեղադրելէ առաջ պէտք է երեւակայել ամենագեղեցիկ կին մը, որ գլուխը պճնած ըլլայ թէեւ մեծարժէք՝ բայց քառասուն տարի առաջուան ճաչակը ներկայացնող գլխարկով մը եւ հագած ըլլայ չըրջազգեստ մը՝ 1880ին կարուած Լիոնի Թանկագին կերպասներէն. բաէյց ընկերական հաւաքոյթի մը կամ բազմամարդ երեկոյթի մը մէջ ի՞նչ կ'ըլլայ խեղճ կնոջ կացութիւնը. ո՞վ ուշադրութիւն կը դարձնէ տիկինին գեղեցկութեան ու հագած կերպասին ընտրելագոյն հանգամանքին. ամէնէն առաջ անոր տարօրինակութիւնը աչքի կը զարնէ որուն մէջ կը կորսուին նաեւ բնութեան ընծայած չնորհները:

Արդուզարդի առարկաներու եւ հագուստեղէնի յատուկ չէ սակայն այս երեւոյթը. ամէն բան իր այժմէութիւնը՝ մօտան ունի՝ զոր հետապնդել ու անոր համեմատ ընթացք մը բռնել անհրաժեշտ է գիտակցաբար ապրիլ ուզող ամէն մարդու համար: Վաճառականը՝ փաստաբանը, գրագէտը, քարոզիչը, ուսուցիչը, մինչեւ իսկ բժիշկը, ստիպուած է հետամուտ ըլլալ օրուան նորոյթին, որուն հանդէպ անտարբեր գտնուողը օր մը ինքն ալ կը կորսնցնէ այժմէութիւնը ու լքումի դատապարտուելով՝ մօտան անցածներուն կարգը կը դասուի:

Բացարձակ կատարելութիւն չկայ աչխարհի մէջ. չկայ ասպարէզ մը որ զարգացումի պէտք չունենայ: Ո՞չ ոք կրնայ պարծիլ թէ կատարելութեան հասցուցած է իր ընդգրկած ճիւղը եւ կամ առաջին ու վերջին խօսքը ինք ըրած եւ լմնցուցած է ու ալ պէտք չունի գիտցածէն չեղելու: Այս յաւակնոտութեամբ տոգորուած անձը՝ ո՛վ որ ալ ըլլայ, ո՛րչափ ալ հանրահռչակ մէկը դառնայ, ուշ կամ կանուխ կը դատապարտուի իրեն սպասող անկումին եթէ աչքը ականջը չորս բանալով հետամուտ չըլլայ օրուան պահանջին ու գիտական, գրական կամ արուեստական առաջդիմութեան: Հեռուները դիմելու հարկ չկայ. մեր շրջակայքն իսկ ակնարկ մը պտտցնել, բաւական է համոզուելու՝ այս անհերքելի ճշմարտութեան: Հեռք մնացա՞ծ է քսան տարի առաջուան դերձակութենէն. ո՞ւր են չաքաթներով ծալլապատիկ նստած աւեղ բռնողները. հիմա մեքենայ մը՝ հարիւրին հարիւր դիւրացուցած է գործը՝ չատ մը արհեստաւորները անմախանձելի կացութեան մատնելու աստիճան մրցելով դերձակներուն հետ: Մեքենայ, մէզի, արիւնի տարրալուծումը ո՞վ մտքէն կ'անցընէր ասկէ քառորդ դար առաջ, երբ ամէն բժիշկ տունէն ներս մտնելուն պէս հիւանդին բազկերակը կը բռնէր, լեզուն կը զննէր եւ կ'ընէր իր ախտաճանաչութիւնը, հիմա սակայն պարտաճանաչ բժիշկ մը նախ մէկը տարրալուծել կուտայ վայրկեաններով սրտի բաբախումներուն ու թոքին եռեւէջներուն կը հետեւի, միքրոպներ կը փնտռէ հիւանդութեան մէջ եւ ամենէն ետք ձեռքը բազկերակին կ'երկնցնէ, եթէ պէտք տեսնայ:

Առեւտրական ասպարէզին մէջ ալ երեւոյթը նոյն է եւ ա՛լ աւելի աչքառու. այլ հոս պատմութեան կը վերաբերին, այն խժռադէմ եւ ծանրագլուխ վաճառականները, որոնք տարին մէկ քանի անգամ միայն ապրանք բերել կուտային չատ քիչ քանակութեամբ եւ մինչեւ որ հարիւրին երկու հարիւր չչահէին, չէին յօժարեր ծախել: Յաճախորդներուն համար մեծ բախտաւորութիւն կը սեպուէր բերուած ապրանքէ մը պէտք ունեցածին չափ գնել յաջողիլը. վաճառականը իր դրամարկղին առջեւ նստած՝ հազիւ կը հաճէր ապրանքը յաճախորդին ներկայացնել եւ չատ անգամ ալ սակարկութեան պահուն՝ չծախելը կը բռնէր եւ եւ խստիւ կը հրամայէր գրագիր հաւաքիչ-գործակատարին որ ապրանքը վերցնէ մէջտեղէն: Իսկ հիմա, հա՛րկ է նկարագրել հրապարակին վիճակը. մէ՛կ խնդրանքի փոխարէն տասը մատուցում իրարու կը յաջորդեն ամէն կողմէ եւ վաճառականը չուարած մընացած՝ ապրանքներու անսպառ մթերքին առջեւ ինք՝ ալ իր կարգին ամէն զիջողութիւն կ'ընէ յաճախորդին գոնէ հարիւրին հինգով եւ կամ եթէ դրամի նեղութիւն ունի գլուխ գլխի քիչ մը ապրանք ծախելու համար:

Ազատական արուեստները ամէնէ՛ն աւելի ենթակայ են մօտաի եւ այժմէութեան: Փաստաբան մը որ դատական թղթեր կարդալու եւ իր արուեստին վերաբերեալ նորութիւններու հետամուտ չըլլալով բաւական կը սեպէ իր դպրոցին մէջ սորված օրէնսգիտական սկզբունքները որ ամէնէն կարող օրէնսգէտը կը դաւանի ինքզինք ու ճիգ չըներ դարուս նշանաւոր վարպետներուն դատավարական ձեւերը ընդօրինակելու կը կարծէ՞ք որ հացի դրամ մը իսկ չահելու կարող ըլլայ իր բազմաթիւ մրցակիցներուն չարքին մէջ որոնց ամբողջ ճիգը կատարելութեան հասնիլ է: Ճարտարապետները, ո՞հ հաւատացէ՛ք կանանց արդուզարդէն աւելի նորոյթի ենթակայ է անոնց արուեստը: Ճարտարապետական թերթեր ամէն օր նորանոր գիւտութիւններ կը հնարեն ճաչակի եւ խնայողութեան տեսակէտով, որոնց հանդէպ անտարբեր գտնուող ճարտարապետը ի զո՞ւր թող սպասէ յաճախորդի մը, որ գայ եւ չահուէտ չէնքեր չինել տայ իրեն: Նոր դրութիւնը իր մէջէն վտարած է խավեւսճիութեան, չէնքը կիսատ ձգել փախչելու եւ լաւ չինուածմանիւթ սակարկելով ստորինը գործածելու տկարամտութիւնը: Առաջդիմելու ձգտում ունեցող ճարտարապետը խելքը միտքը իր զարգացումին կը նուիրէ ամէն կերպով չինուածանիւթերու աժան եւ տոկուն նիւթեր կը փնտռէ, քիչ դուրսով վայելուչ եւ հաստատուն բնակարաններ չինելու կուտայ անձը եւ երբ ինքզինքը վարպետ դաւանող յաւակնոտը տանը անկիւնը նստած, կարճամիտ յաճախորդի մը տունը չինելով ամբողջ տարեկան ծախքը անկէ հանելու կը սպասէ միւս յառաջդիմասէրը ամէն օր գործէն գլուխ քերելու ժամանակ չունենար եւ օրէ օր համբաւը կը տարածուի:

Վերջապէս ամէ՛ն գործի ու ասպարէզի մէջ ալ մօտան, այժմէութիւնը իր աւագ տեղը ունի. եւ վա՜յ ան մարդուն որ իր գիտցածը բաւական սեպելով, յամառ յաւակնութեամբ մը բնաւ՝ հետամուտ չ'ըլլար զարգացումին պակասը լրացնելու, եւ օրուան պահանջքը գոհացնելու: Այնպիսին տեղ չունի բնաւ, մանաւանդ ներկայիս մէջ, ուր ամէն ասպարէզի, վիճակի մէջ այժմէութիւնները տարուէ տարի իրարու յաջորդելու վրայ են, իրենց նախորդները անգործութեան դատապարտելով բոլորովին:

Ան որ, երէկ առաջին գծին վրայ կը գտնուէր եւ ամէն մարդ զայն ձեռք անցընել կը տենչար, այսօր իրմէ լաւագոյնին ու կատարելագործեալին յաջողութիւնովը՝ կրնա՛յ բոլորովին անտեսութեան մատնուիլ:

Հեռագիրը հրաչալիք մըն էր անցեալ, բայց երբ հեռաձայնը անոր յաջորդեց, յայտնի է թէ առաջնութիւնը այս վերջինը գրաւեց. իսկ Մարքոնիին գիւտութեան դիւցազնն է պյօր իր անթել հեռագիրներուն չնորհիւ. մինչեւ որ ուրիշ պրպտող միտք մը հեռալուսանկարը եւ կամ ուրիշ ո եւ է գերազանց հնարիմացութիւն մը ստեղծէ:

Կեանքը օգտակարապէս անցրնել եւ միշտ իր ասպարէզին մէջ առաջին գծին վրայ մնալ փափաքողը պէտք է սրտին մէջ ունենայ մօտան անցնելու, այժմէութիւնը կորսնցնելու երկիւղը: Այս սկզբունքով տոգորուողը բնաւ վախ թող չունենայ, անիկա մինչեւ կեանքին վախճանը անդուլ աչխատութեան նուիրուած պիտի ըլլայ, եւ որչա՛փ ալ ծերանայ, միշտ յարգուած դէմք մը պիտի մնայ իր նոր պաչտօնակիցներուն ու արհեստակիցներուն մէջ: Ամէն մարդ հիացումով պիտի մատնանիշ ընէ անոր նոր միտքն ու զարգացած իմացականութիւնը իր հինցած մարմնին մէջ: Իսկ յաւակնոտ անտաշ բիրը պիտի նմանի մօտան անցած կնոջական այն արդուզարդերուն ու հագուստներուն, որոնք իրենց ժամանակին ո՛րչափ ալ թանկագին կերպասներէ չինուած ըլլան ո՛րչափ ալ իրենց բնակ-ն վիճակին մէջ ներկայանան միշտ այժմէութենէ ինկած պիտի նկատուին, եւ անոնցմով պճնուիլ փորձողը հանրութեան ծիծաղը միայն պիտի հրաւիրէ իր վրայ:

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԹԵՐԹԻԿԸ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ
ԲԱՑ Ի ՏԱՐՈՒՅՆ 365 ՕՐԵՐԷՆ

ՊԱՐԱՊ ԽՕՍՔԵՐ

[Որոնք ի հարկին լեցունի տեղ կ'անցնին]

Հաւերուն ծնունդը՝ աքաղաղներուն եւ իմ լաւութիւնս... տէրտէրներուն, թաղականներուն եւ վարժուհիներուն ուրախութիւն պատճառած է ըսին: Ասիկայ սուտ է թէ իրաւ, խօչ որ չեմ քննած, բայց սա ստուգապէս գիտեմ թէ՝ բաւական դէմքեր պիտի ծամածուին ու պիտի թթուին այն տեսակ մարդոց պէս... որոնք իրենց պարտատէրին գալը կը տեսնեն փողոցի մը անկիւնէն:

Je m'en fiche! ես իմ գործս նայիմ եւ երկրորդ անգամ մըն ալ չըարկացնեմ Խմբագրապետս՝ որ «որ ոչ լուիցէ ունկամբ լուիցէ թիկամբ» կը պօռար անցեալ օր:

Պո՜ֆ. «լուիցէ թիկամբ» հէ՜.

Ընդունինք որ երբ մարդ առանց բալթոյի այդ տեսակ խօսք մը կը լսէ ակամայ երանի կուտայ ամէն անոնց որոնք ծեծ կ'ուտեն... բալթոյով:

Խաչս հանեմ ուրեմն եւ սկսիմ թերթիկս խմբագրութեան, բայց միեւնոյն ատեն չմոռնամ զեկուցանել թէ այս թերթիկս ամբողջովին նուիրուած է հարանիքի մը նկարագրութեանը ինչ որ ընթերցողներուս եւ ընթերցուհիներուս... բարեհաճութեանը կրթնելով կ'ընեմ — քանի որ, աչխարհիս ծայրը Բեռնաներ կան եւ այս գրածներուս ծայրը... կուտ:

Խմբագրիկուհին

ՀԱՐՍՆԻՔ

(ԲԵՐԱՅԻ ԱՄԷՆԷՆ ՇԻՔ ԴԱՍՈՒՆ ՄԷՋ)

Երէկ, տօն Սրբոցն Գինարիոսի, Մերկերիոսի... եւ երրորդ օր դատապարտութեանն Բիզանդիոնի Հոբոյի եւ ընկերց, ժամը 9ին (Ը. Ե.), որ ժամը $4^{1}/_{2}$ին ըսել է (Ը. Թ.), Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ Ս. Պսակի արարողութիւնը Ազն. Խ. էֆէնտի Տանկլոխեանի (*) պաչտօնեայ *** վաճառատան (վաճառատան անունը չենք գներ անոր համար որ մեզի ո՛չ բաժանորդ է եւ ոչ ալ ժամուց տուող) որ ամիսը 10 անգլիական ոսկի կ'առնէ՝ պակաս չըլլալու պայմանաւ, եւ կ'ըսուի թէ երեք ամսական առնելիք ունի. չատ բարի, համեստ, ազնիւ, գիտնական, կարող, փորձառու, քաղաքավար, պարասէր, ոգելից ըմպելի չխմող, գիչերները ժամը 3ին պառկող եւ առտուները 3ին անկողնէն ելլող, փողոցին մէջ տէրտէրի վարդապետի ձեռք պագնող եւ իրը չեղած... կնոջ երեսը չպագնող. մինակ մեր օգտաչատ թերթին բաժանորդ եղող այս անստգիւտ Ազնուամեծար Խ. էֆէնտին է առհ որ իր գլուխը պիտի կապէ ուրիչ ոչ նուազ Ազնուաչքուհիի մը Օր. Բ. Տէրպէտէրեանի գլխուն: Օրիորդ Բ. խնամեալ կրթութիւն մը առած է Թաղային վարժարանի մը մէջ (որուն Տնօրէնը անցած տարի մրցանակաբաչխութեան հանդէսին օրը մէկ ոսկի խոստացաւ Թերթիկիս եւ ինքզինքը ու դպրոցը գովել տալէ ետք դրամ չվճարելէ զատ մեզի հետ ալ թշնամի եղաւ, այս գերազանց պատճառով զանց կ'առնենք յիչատակել իր անունը մինչեւ որ ... ոսկին գնձայ): Օրիորդ Բ. օժտուած է մարմնական եւ հոգեկան բազմաթիւ առաւելութիւններով (որոնց չնորհիւ նեղը մնացած ատեն կրնայ կեսուրը տփել չենք չնորհք, ամուսինը տօլապը դնել եւ վզան կզպել, դրացիներու հետ սքանչելի կռուամարտի հանդէս մը պարզել, եւ այս ամէն առաւելութիւններով մէկտեղ կէս-երկոտասնեակ զաւակ պարգեւել հանրութեան: Ասոնցմէ զատ Օրիորդը ունի երկայն պարթեւ հասակ մը (որ խօսքը մէջերնիս քիչ մը ընձուղտը կը յիչեցնէ): Կոճականման մազեր (որոնք տարիներով չեն սանտրուած) եւ ծաւի (կամ հաւի) աչքեր: Մարմնականէն անցնելով հոգեկանին, ըսենք թէ Օր. Բ. գիտէ խոհանոցին կեանքը, աղուր պնակ կը լուայ եւ տասնին... ինչ կը կոտրէ. ամուսնին լաթերը լուալով հանդերձ... խօսքով ալ կրնայ լուալ: Մասնագէտ է չատ մը լեզուներու, եւ լաւ կ'եփէ կովու եւ ոչխարի լեզուները: 19 տարեկան է (29է տարիքը բայց... 10ը կը զեղչենք վստահ ըլլալով որ մեր ընկալագիրն ալ չպիտի զեղչուի). այդ դեռափթիթ օրիորդը բոլքա, քատրիլ, մազուրքա եւ ի հարկին էրկանը գլխուն կրնայ... խաղեր խաղալ:

Անհա այս պսակի արարողութիւնն էր որ կատարուեցաւ Բերայի այդ վեհաչուք եկեղեցիին մէջ, ի ներկայութեան բարձրաստիճան եկեղեցականներու: Հանդէսին կը նախագահէր Գ. եպիսկ. ը (մի մեղադրէք երբ անունը չենք ուզեր տալ, որովհետեւ անձնական պատճառներ կարգիլեն մեր գրիչը այդ անունը գրելու) իր չուրջը ունենալով վարդապետներ եւ քահանաներ որոնք իրենց պահեստի ձայնովը փայլը կաւելցնէին այդ հանդէսին:

Իր տականը խօսեցաւ Նախագահ Սրբազանը բնաբան առնելով «զոր Աստուած զուգեաց մարդ մի մեկնեսցէ»ն Ն. Սրբազնութիւն երկարօրէն խօսեցաւ ամուսնական կեանքի անուչութիւններուն վրայ, ըսաւ թէ ամուսնութիւնը ծով մըն է, եւ դուք առագաստաւոր նաւեր, եւ դուք աչխատեցէ՛ք որ առագաստներ պարզած ուղղակի խիզախօրէն դիմէք դէպի անքոյթ նաւահանգիստը: Ն. Սրբազնութիւն վերջացնելով իր խօսքը, մաղթեց որ բազմաթիւ զաւակներու տէր ըլլան որոնցմէ մէկը խմբագիր, մէկը գրագէտ մէկը տօքթօր, մէկը խայրխճի, մէկը խոհարար եւ մէկն ալ... վարդապետ ըլլայ, եւ ան ալ ես պիտի ձեռնադրեմ Աստուծով» ըսաւ:

Եկեղեցին իր ամբողջ ջահերը... եւ քանի մը գինովներ ալ իրենց... կանթեղները (զանտիլ) վառած, խորհրդաւոր լոյսով մը կողողէին տաճարը եւ հարսնեւորները: Կ'ըսուի նաեւ թէ այդ լոյսերը վար կը ցրցքնուէին: Հանդէսին ի մէջ այլոց ներկայ էին: Տէր եւ Տիկ. Ա. Սեան մեծ վաճառական կանկառի եւ բանջարեղինաց. մեծ. Գ. էֆ. Ե.եան անդրանիկ որդի՝ Եսի Գուլէի գերեզմանատան նախկին պահապանին, Կ..կոս էֆ. մեծ պաչտօնեայ Բագոսի տաճարին Մարտիրոս էֆ. Նչանաւոր դէմք մը Շիրքէթի Խայրիէի վերջին չոգենաւերուն մէջ, Ամբակում էֆ, (ասոր պաչտօնը չենք գիտեր), Նիրակոս էֆ. Առաջին քարտուղար Բրէտի Լիոնէի քովի փողոցին մէջ գտնուող նըպարավաճառ Սարկիին, Ցակոբ էֆ. ներկայացուցիչ պաղ օդի մեծ վաճառատան մը. տէր եւ տիկ. Ցակինթոս էֆ. սիրակցորդ ամոլ մը որ ամէն օր սեր կ'ուտէ, Եղտիքուղա էֆ. պաչտօնեայ Միջերկրականի ամբողջ օդերը պահելու. Այրի տիկ. Զարժանադուխտ, կինը՝ նախկին տնտեսապետ Զնքուչի վարժարաններուն: Մեր յարգելի եւ գերյարգելի բաժանորդներէն բացակայ էին հետեւեալները Գ. էֆ. Ս. էֆ. Տ. էֆ. Կ. էֆ. եւ Բ. էֆ.: Ներկայ էին նաեւ սափրիչ Ս. էֆ..... (մականունը եւ խանութին թիւը չպիտի ըսեմ անոր համար որ մէկ քանի անգամ եւ րեանիս կտրեց եւ կարծեց թէ իմ երեսս տունի հացագործին չէքիլեն է): Սեղանաւոր Տ. էֆ. բարեյիչատակ Կ. էֆ.ի որդին, ազնիւ տղայ մը, որ պատիւ կը բերէ իր հօրը մասնաւորապէս եւ բոլոր գինք ճանչցողներուն ու իրմէ ժամուց առնողներուն ընդհանրապէս, խանութը կը գտնուի *** Եօգուչու թիւ 24 պակաս քրիզ եւ անգլիական կ'առնէ պզտիկ զեղչով, եւ քառորդը 10 փր. պակաս կպրէ: Մանիֆաթուրաճի Ք. էֆ. մեծ վաճառատան տէր մը որ 500 ոսկի դրամօժիտով, աղուոր. ուսեալ, եւ մարմնական առաւելութիւններով աղջիկ մը կը փնտռէ: Շնորհալի Օր. Ռեբեկա եւ ամենաչնորհալի Օր. Նունէ, մեծ մրցանակներ չահած սիրահարութեան մէջ, եւ տակաւին անթիւ ու անհամար բազմութիւն մը արանց եւ կանանց, ծերոց եւ տղայոց եւ ամենայն չափու, հասակի, ի Քրիստոնէնջեցելոց:

Հանդէսէն վերջ հարսնեւորները գորգին վրայէն անցնելով, մօտաւորապէս 800 ոսկինոց գորգ մը, որ Ճշմարտախօսեան վաճառատունէն բերուած էր եւ քանի մը հրեայ միջնորդներ 1500 ոսկի կը գնահատէին, մտան Թօքաթլեանի սրահը:

ՀԱՐՍԻՆ ՍՏԱՑԱԾ ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ

Հարսին հայրը երկու ոսկեզօծ... քառորդ՝ չղթայով: Փեսան $7^{1}/_{2}$ դրուչնոց վիճակահանութեան թուղթ մը, որ երկու ամիս առաջ առած է եղեր: Հարսին մայրը, զոյգ մը օղ... էնկինառաձեւ: Կեսարացի վաճառական մը $1^{1}/_{2}$ օխա բասդրմա. Տէր եւ Տիկին Ք. զոյգ մը հնդկահաւ, Տիկին Բ. մէկ տուզինա կօչիկի ներկ. սոխի վաճառական մը՝ պարկ մը սոխ, (զրոյց կը չրջի թէ սոխը աղէկ տեսակէն չէ). Տ. Հ. վրդ. $^{1}/_{2}$ օխա խունկ. Այրի Տիկին Ե. Ազչամեաթմազ Սապահգալղմազեան. ոսկեզօծ դրուագներով չքեղ մահճակալ մը. իր ամուսնութեան օրերէն մնացած. Անանվուստ գեղցի Պ. Պ. 3 կողով ելակ, եւ տակաւին չատ մը նուէրներ որոնց մի առ մի թուումն մասանցը հոս ընելը աւելորդ եւ անպատեհ կը նկատենք, անոր համար որ կարգ մը նկատումներ եւ նկատելիներ ունինք այդ նուիրատուներուն հետ:

*** Խմբագրիկութիւնս այս ուրախ առթիւ իր խորին խնդակցութիւնը եւ խորագոյն չնորհաւորութիւնները կը յայտնէ հարսին, փեսին, իր բոլոր պարագաներուն եւ մեր ամբողջ բաժանորդներուն, որոնք ի բացակայութեան ներկայ էին: Այս առթիւ աւելորդ չենք համարիր յիչեցնել հոս մեր գերյարգելի բաժանորդներուն թէ՝ տարեգլուխը կը մօտենայ եւ մենք իբր մանկամացու, անձկանօք կը սպասենք իրենց բաժանորդագիններուն:

ԲԱՆԱԳՈՂ ԼՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

(*) Ազնուաչուք Խ. էֆ. խոստացաւ անմիջապէս վճարել մեր 5 օսմ. ոսկինոց ընկալագիրը, առաջին առթիւ որ իրեն ներկայացուի. ասոր համար է որ հինգ ոսկիի չափ գովեստ պիտի չռայլենք իրեն, ինչպէս պիտի տեսնէք:

ԲԱՄԲԱԿ ԵՒ ՑՈՐԵՆ

ԼԻՎՐՊՈՒԼ, 29 Դեկտ.

Բամբակի հրապարակը բացուեցաւ.

Յունվ. — Փետր.	3.96		
Մարտ — Ապրիլ	4.05	քիչ գործ կայ	
Մայիս — Յունիս	4.11		
Յուլիս — Օգոստ.	4.15		

Ցորենի հրապարակը գոցուեցաւ.

Նիւ-Եորք	Դեկտ.ի համար	$120^{1}/_{2}$	
Լիվրբուլ	Մայիսի	»	7/2/1/2
»	Մարտի	»	7/2
Շիքակօ	Դեկտ.ի համար	$111^{1}/_{2}$	

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ»ի
Դեկտեմբեր 28ի խմբագրականէն

Ճարոնական մամուլը առաջին անգամ կարեւորութիւն չտալով ընդունեց ա՛յն լուրերը թէ Ռուսիա կը պատրաստուի երրորդ նաւախումբ մը Ծ. Արեւելք ղրկել, եւ կը կարծէր թէ այդ լուրը դիտմամբ հրապարակ հանուած է հաւատցնելու համար աչխարհի թէ Ռուսիա ի վիճակի է դեռ ծովերու տիրապետութիւնը ստանալու Ծ. Արեւելքի մէջ յառաջիկայ մեծ ծովամարտերուն առթիւ: Բայց հիմա յայտնի է թէ Ճարոն իր բոլոր ծովային ուժերը չարժման մէջ դրած է լուրջ եւ սպառնալից վտանգի մը դիմագրաւելու համար, ինչ որ ասկէ առաջ լոկ իբրեւ ունայն ցնորք մը կը նկատուէր:

Արդարեւ, ռազմագիտական եւ ծովային-մասնագիտական տեսակէտով ճամբան գտնուող Ռօժտէսթվէնսքիի արչաւախումբը ծովամարտներու պատմութեան ամէնէն յանդուգն ու ամէնէն դժուարին ձեռնարկութիւններէն մին է, եւ ի՛նչ որ ալ ըլլայ, մասնագէտի կատարեալ տաղանդ մը ցոյց տուած եղան ա՛յն ռուս իչխանութիւնք որոնք զուտ տեսական վիճակէն գործնական վիճակի մը վերածեցին հեռաւոր ա՛յն ծովերուն մէջ ստուար նաւային ուժեր ղրկելու ծրագիրը: Ասկէց տարի մը առաջ սակայն եթէ այս ուժերուն մէկ մասը Բորթ Արթուրի նաւատորմին միացած ըլլար, թերեւս պատերազմին սկիզբը Ռուսիա չկորսնցնէր ծովային տիրապետութիւնը:

Բորթ Արթուրի նաւախումբին քանդումէն քիչ առաջ եթէ ռուսական երկրորդ նաւախումբը ռազմավայրը մտնէր, Ճարոնի համար ծանր պատեհութիւն մը առաջ պիտի գար, եւ իր նաւատորմիղը պիտի չհամարձակէր հեռանալ իր ծովային խարիսխէն: Հիմա Բորթ Արթուրի նաւատորմը կրուելու անկարող վիճակի մը մատնուելով Ճարոն կարողացաւ, համարձակեցաւ իր ամբողջ ծովային զօրութիւնը իր խարիսխէն հեռացնելով ղրկել ռուսական երկրորդ նաւախումբին դէմ, Բէսքատոր կղզեխումբին մօտ: Ճարոնական այսպիսի յարձակողական գործողութեան մը վտանգը զգացին չատ Ռուս մասնագէտներ եւ հիմա իրար անցած են երրորդ նաւախումբ մը փութացնել, Ռօժտէսթվէնսքիի օգնութեան: Երբ այս վերջինը ճամբայ ելաւ Բորթ Արթուրի նաւատորմը տակաւին գոյութիւն ունէր, բայց հիմա որ պարապը ելաւ Ռուսերուն յոյսը, անհրաժեչտ կը նկատուի նոր ուժեր ղրկել Ռօժտէսթվէնսքիի: Ռուսական ներքին դրութիւնը ծովային լեզուով կը կոչուի «Փոքր Ծրարներու մէթոտ» այսինքն մաս առ մաս նաւ ղրկել, ինչ որ ներկայ պարագաներուն ամենէն յարմար եւ մեղմացուցիչ միջոցն է: Թէեւ գէչ մէթոտ մը, բայց վերջապէս մարդ կ'ստիպուի գործածել, երբ հարկ կ'ըլլան ոչ գինուորական ա՛յսպիսի միջոցներ ռազմագիտութեան պահանջը գոհացնելու համար: Եթէ իրօք այս միջոցին պիտի դիմեն Ռուսք, այն ատեն Ռօժտէսթվէնսքի պիտի պարտաւորուի սպասել Մատակասքարի մօտերը Տիէկօ Սուարէզ, դադրեցնելով իր յառաջխաղացումը դէպի Ծ. Արեւելք: Ծովակալ Ֆօլքէրզամի երկրորդ նաւաբաժինը Դեկտ. 14ին Ճիպութիէն մեկնեցաւ, եւ ժամական տասը մղոնի արագութիւն ենթադրելով, Ծնունդէն առաջ կրնար Տիէկօ-Սուարէզ մտնել: Բայց որովհետեւ չը ծանուցուեցաւ անոր մուտքը, ասիկա ապացոյց մըն է թէ ի՛նչ դժուարութիւններու կը հանդիպի Ֆօլքէրզամ ածուխ առնելու եւ կամ իր մեքենաները դարմանելու համար, մինչդեռ տակաւին թշնամիին դէմ ելած չէ, եւ թըշնամական ո եւ է չարժում տեղի չունենար դեռ իրեն առջեւ: Ասիկա կը ցուցնէ նաեւ թէ ո՛րքան պարապ ելան այն հաչիւները, զորս կ'ընէին Ռօժտէսթվէնսքիի ճամբայ ելած ատեն, թէ

անիկա սա՛ կամ Նա՛ Թուականին իր տեղը պիտի հասնի, մինչդեռ հազիւ Յունուար 2ին պիտի կրնայ Ռօժտէսթվէնսքի Տիէկօ Սուարէզ հասնիլ, այն ալ սա՛ հաշուով թէ Դեկտ. 19ին Վիերթա-ունէն մեկնած պիտի ըլլայ, և ուղղակի Տիէկօ Սուարէզ գացած պիտի ըլլայ. բայց ո՛վ գիտէ ճամբան ի՛նչ անակնկալ դժուարութիւններու հանդիպեցաւ, կամ պիտի հանդիպի։

Ֆօլքըրզամի մեկնացեալ նաւախումբին դէմ ճաբոնական ծովային յարձակում մը ա՛յն ատեն միայն կըրնանք հաւանական նկատել, եթէ Ֆօլքըրզամ չկրնայ ժամանակին Տիէկօ Սուարէզ ժամանել նաւային փնասներու պատճառաւ. կամ եթէ Ֆօլքըրզամ փորձ մը ընէ հիւսիսային արեւմտեան կողմերը գտնուած կէտի մը առջեւ սպասել Ռօժտէսթվէնսքիի — զոր օրինակ Մինիքօի-Շակօ գծին վրայ —։

Հնդկաց Ովկիանոսին արեւմտեան մասին մէջ Ճաբոնցիներուն համար խիստ դժուար է յարձակում գործել Ռուսներուն վրայ և խորտակել անոնց նաւերէն մին կամ մէկ քանին։ Ընդհակառակն, այսպիսի իրողութիւն մը շատ հաւանական է Մալաքքայի նեղուցին, Սունտայի նեղուցին, կամ Լօմպօք նեղուցին մէջէն անոնց անցած պահուն. կամ Ճավայի ծովուն մէջ. և կամ Սումաթրայի և Պօրնէօյի միջեւ, որովհետեւ այդ ծովերուն մէջ կարելի է թօրփիլներով յարձակում գործել և կամ ծովային ականներով և թօրփիլահալածներով. քանի որ այն կողմերուն նեղ ըլլալուն հետեւանքով, դիւրութիւններ կան, և անթել հեռագրութիւնն ալ կարելի է գործածել առանց մեծ դժուարութեանց։

Բայց եթէ Ռուսիոյ երկրորդ նաւախումբին ալ բախտը ժպտի, և հակառակ ամէն ակնկալութեան կարենայ անվնաս Սայկօն հասնիլ, իրաւ է որ ճաբոնական գործողութիւնները կրնան դեռ յուսահատական չըլլալ բայց մասնակի յաջողութեամբ միայն։

Վերջապէս Ճաբոնի նաւատորմիղը կրնայ աւելի օգտուիլ իր սեփական խարիսխներէն և երկրորդ խարիսխ մը Բօրլայի ծովեզերքներուն մօտ, գրեթէ ճաբոնական ծովուն մէջ, վճռական նաւամարտը մղելու համար Ռուսներուն դէմ. Մարդ կօրէն ենթադրութիւնէն վեր է կարծելը թէ Ճաբոնցիք պիտի չկրնան փճացնել Ռուսիոյ Երկրորդ նաւախումբը եթէ նոյն իսկ անվնաս հասնի մինչեւ Ճաբոնի ծով։ Այդ պարագային պէտք է ըսենք թէ Ռօժտէսթվէնսքիի բախտը վարդագոյն է եղեր որ տասնվոր կերպով բախտաւոր մարդ մըն է եղեր այդ ռուս ծովակալը, որուն բարեբախտութեան ո՛չ մէկ ծովակալ կրցեր է արժանանալ, — ասպէս պիտի ըսենք եթէ Ճաբոնցիներուն յաղթէ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՊԱԼԹԻԿԻ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

ՊՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄՆԵՐԸ

ԹՕՔԻՕԹՕԳԷՆԻ ՃԱԴԸ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԶՕՐԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Պեթերսպուրկէ ֆրանսայի թղթակից մը կը հեռագրէ թէ հաւանական կը նկատուի որ ծովակալ Ռօժտէսթվէնսքի իր նաւատորմիղով Աւստրալիոյ հարաւային ծովեզերքներուն մօտէն կ՚անցնի անակնկալ կերպով Սունտա կղզիախումբին կողմը ծռելու համար։

*** Չիֆուէն հետեւեալը կը հեռագրեն Տէյլի Թելէկրաֆի. — Պորթ Արթուրէն եկող պաշտօնաւոր մը կը ծանուցանէ թէ Ճաբոնցիք Դեկտ. 22ին մութն ի լոյսին 5000 հոգիով և բազում արագահրուած թնդանօթներով յարձակեցան հիւսիսային ամրութիւններուն վրայ և քանի մը հողապատնէշներ գրաւեցին և հեղեղատին ընթացքին հետեւելով մօտեցան մինչեւ Բայտուշան լերան ստորոտը, ուր կրակ կը թափէին Ռուսք Անշուշան և Շանշուշան իրենց բերդերուն արագահրուածներով և պաշարման խոշոր թնդանօթներով։ Երկուստեք ելեկտրական լոյսերը վառուած ըլլալով, սոսկալի կռիւ մը տեղի ունեցաւ և երբ Բայտուշանի պաշտպան ռուսական գունդին մէկ մասը կը սպառնար Ճաբոնցիներուն նահանջի գիծը կտրել, այս վերջինները ետ քաշուեցան վրայ թողլով 80 գերի 300 հրացան և մէկ քանի փոքր թնդանօթ, իսկ վիրաւոր և սպաննեալ Ճաբոնցիներուն թիւը 600ի կը մօտենայ։ Ճաբոնցիք գացին կեցան հիւսիսային բլուրի մը վրայ ինչպէս բերդին մօտերը ուրկէց չարունակ կրակ կ՚ընէին Ռուսք։

Ճաբոնական երկու թեւերը գլխաւոր բերդին դուրս գտնուած բոլոր հողապատնէշները գրաւած են։ Ամէն օր Տօկիօ կը մտնեն հին կառախումբ Պորթ Արթուրի պաշարող բանակին օգնութիւն հասցնելու համար։

*** Պեթերսպուրկէ կը հեռագրուի թէ ռուս նշանաւոր խմբագիր Նօյին որ կանուխէն ի վեր Պորթ Արթուր կը գտնուէր, Չիֆուէ մանրամասն պատմութիւններ գրած է Ճաբոնցիներուն Նոյեմբեր ամսուան բոլոր յարձակումներուն վրայ։

*** Զօրավար Քուրոբաթքին Ս. Գէորգի պատուանշաններու բաշխման հանդէսի մը միջոցին, ի ներկայութեան Մանչուրիոյ բանակին բոլոր զօրավարներուն, բանախօսութեամբ մը յայտարարեց թէ այլեւս անկարելի է ետ քաշուիլ, և յարմար ժամանակին միայն կը սպասուի յարձակողականի սկսելու համար։ Բանախօսութեան պահուն խոր լռութիւն կը տիրէր և զինուորներն ու սպաները բարեպաշտ երկիւղածութեամբ մը մտիկ կ՚ընէին Վերին Հրամատարին, որ ոգեւորութիւն կը դնէր իր բանախօսութեան մէջ։

*** Քրասնոեարսքէն քիչ մը անդին զինուորական կառախումբ մը, որ 300 ռուս պահեստի զօրք կը տանէր, գիծէն դուրս ելաւ։ Քանի մը հոգի մեռան եւ շատեր վիրաւորուեցան։

*** Բովանդակ ռուսական Լեհաստանի մէջ ընդարձակ աստիճանի վրայ զօրահանութիւն կը կատարուի։ Նորահաւաք զինուորները նախ և առաջ եկեղեցի կը կատարուին, ուր Ջարին համար մաղթանքներու ներկայ կ՚ըլլան, եւ անկէց զօրանոց ուղղակի։

*** Հապէշիստանի Մենելիք կայսրը Աթիս-Ապէպայի ռուս գործակատարին միջոցաւ 100,000 ֆր. ղրկեց ռուսական Կարմիր Խաչին, վիրաւորներուն և հիւանդներու պէտքին գործածուելու համար։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

«Նայք Ֆրայք Բրեսէ»ի Դեկտ. 27ի երեկոյեան տպագրութենէն

Ժամանակէ մը ի վեր Ճաբոնէն եկած հեռագրական լուրերը կը ծանուցանեն թէ Թօքիօ մայրաքաղաքը ընդարձակ բանակի մը երեւոյթը առած է, եւ լեցուած է զինուորականներով, ինչպէս եղաւ Պատերազմին սկիզբը։ Օեամայի բանակը կէս միլիոնի պիտի բարձրացուի եւ նոր բազմաթիւ թնդանօթներ ալ պիտի ղրկուին։

Առաջնակարգ զինուորական մասնագիտական թերթ մը, ինչպէս Պերլինի Զինուորական Շաբաթաթերթը, որ յարաբերութիւններ ունի Պրուսիոյ պատերազմական նախարարութեան եւ Գերման Բանակին Մեծ Սպայակոյտին հետ, ճաբոնական վերջին նոր օրէնքին հրատարակութեան առթիւ հրապարակեց Միքատոյին ամբողջ զինուորական կարողութեան մասին թանկագին տեղեկութիւններ։ Պատերազմին անմիջապէս առաջ Ճաբոնի մէջ զինուորական ծառայութեան տեւողութիւնն էր երեք տարի գործօն բանակին մէջ, ինը տարի պահեստի բանակին մէջ, և ութը տարի քաղաքապահ զինուորութեան մէջ։ Նոր օրէնքին համաձայն, մէն մի Ճաբոնցի պիտի ծառայէ երեք տարի գործօն բանակին մէջ, տասնչորս տարի պահեստին եւ երեք տարի քաղաքապահ բանակին մէջ։ Նոր օրէնքին համեմատ նաեւ քաղաքապահ զինուորութեան հինգ տարիները ընթացքը պահեստին անցաւ, որով 94 հազար հոգիի բանակ մը կազմուեցաւ։ Պատերազմին սկզբնաւորութեան ժամանակ, Ճաբոն իր տրամադրութեան տակ ունէր 395 հազար վարժ զինուոր որոնց ամէնքը ի միասին չարժման մէջ դրուեցան Լիաօեանկի ճակատամարտին ժամանակ։ Ցետոյ այս բանակին թիւը աւելցնելու եւ հիւանդութեամբ ու մահուամբ բացուած ծակերը գոցելու համար նոյն միջոցին ի զէն կոչուեցան 170 հազար պահեստին, որոնցմէ 40 հազար հոգի միայն գացին բանակին մաս կազմեցին, իսկ 1904ի զօրահաւաքութիւնն ալ տրամադրելի ըրաւ 190000 հոգի։ Քաղաքապահ զինուորներէն պահեստին մէջ առնուած 90 հազար հոգին, ինչպէս վերը ըսինք, 170 հազար պահեստին եւ 190 հազար նորահաւաքները ընդ ամէնը Ճաբոնի համար տրամադրելի ըրին 454 հազար հոգի որ բանակին ամբողջացման իբրեւ աւելցան պիտի ծառայէր, որով Ճաբոնական Բանակին ամբողջ զօրութիւնը 849 հազար մարդ հաշուեցաւ առանց հաշուելու սպաննուածները, վիրաւորուածները եւ հիւանդները։

Մինչեւ հիմակ Ճաբոնցիներուն կորուստները 200 հազար հոգի հաշուելով, Ճաբոնի մէջ պատրաստուած 454 հազար պահեստիններ եւ նորահաւաքներէն դեռ կը մնան ուրեմն 250 հազար հոգի, Մանչուրիոյ եւ Պորթ Արթուրի մէջ գտնուած ճաբոնական զօրութեանց թիւը 350 հազարի վրայ պահելու համար։ Բայց զինուորական Շաբաթաթերթը նկատելով որ նոր գունդեր կազմելու համար Ճաբոն պէտք եղած թուով սպայ չունի, կը յայտարարէ թէ դժուար պիտի ըլլայ իրեն այդ 350 հազար հոգիին վրայ նոր յաւելումներ ընել կանոնաւորապէս։ Հետեւաբար կը կասկածի թէ Ճաբոն կարենայ Օեամայի բանակը զօրացնել դարձեալ, բայց խնդիրը կը տարբերի եթէ Պորթ Արթուրի անկումէն վերջ 40 – 50 հազար հոգի կարելի ըլլայ հիւսիս ղրկել։

*** Լոնտոնէ կը հեռագրուի թէ Մանչուրիոյ ռուսական բանակին ձախ թեւը տարածուած է 65 քիլոմէթր երկայնութեան մը վրայ։ Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ մինչեւ Փետր.ի սկիզբը ռուս բանակին թիւը 600 հազարի պիտի բարձրանայ. Այս միջոցին Վլատիվոսթօքի մասնակի օգնութեամբ Ռուսք փորձ մը պիտի ընեն Ճաբոնցիները պաշարելու. Մուքտէն գացած ռուս զինուորներուն մեծագոյն մասը Ռուսիոյ արեւմտեան սահմաններէն կ՚առնուին. Ցունուարին կայսերապահ զօրքերն ալ պիտի ղրկուին։

*** Թօքիոյէ Սթանտարտի կը հեռագրուի թէ Տովակալ Թօկօ իր նաւատորմին մեծագոյն մասին հետ ճաբոնական ջուրերը պիտի վերադառնայ եւ այս առթիւ հաւանաբար Միքատոյին պիտի յանձնէ երկար տեղեկագիր մը անձամբ։

*** Թօքիոյի թերթերը դառնացեալ զայրոյթով կը խօսին եւրոպական Տէրութեանց նաւահանգիստներուն առջեւ Պալթիկեան նաւատորմին վայելած դիւրութիւններուն դէմ։ Քօքումին թերթը կ՚ըսէ թէ Ռուսիա պարտաւոր է շնորհակալ ըլլալ ո՛չ միայն Ֆրանսայի, այլ նաեւ Սպանիոյ, Հոլանտայի, Անգլիոյ եւ միւս Տէրութեանց։ Ճաբոնցիք ալ օր մը շնորհակալ պիտի ըլլան այդ Տէրութիւններուն կ՚ըսէ, Քօքումին, եթէ միեւնոյն բարեհաճական ընթացքը ցոյց տան իրենց մասին ալ, երբ Պուլտուններուն օգնութեամբ Ճաբոն ալ նաւատորմիղ մը ղրկէ Եւրոպական ջուրերը։

ՍԻՎԹՕՆԵԱՆ ԴԱՏԸ

Դեկտ. 8ին Սիվթօնի տան մէջ պարզուած տաամին գաղտնիքը կը սկսի փարատիլ։ Հարցաքննիչ դատաւոր Պուքառ, որ սկիզբէն ի վեր հակամէտ էր ենթադրելու թէ Սիվթօն կամաւ մեռցուցած չէ ինքզինքը, հիմա կատարեալ համոզումի եկած է թէ Սիվթօն անձնասպան եղած է։ Բոլոր վկաներուն յայտարարութիւններէն Պուքառ սա՛ եզրակացութեան հասած է թէ ընտանեկան գայթակղութեանց հրապարակումէն վախնալով, կասկածելով թէ իր խորթ աղջկան հետ իր յարաբերութեանց հրապարակումը ա՛լ բարոյապէս պիտի մեռցնէ զինքը, որոշեց մեռնիլ։ Տիկին Սիվթօն դատաւորին առջեւ ա՛յնքան բացայայտ կերպով խօսեր է ամէն բանի վրայ որ այլ եւս տարակոյս չէ ունեցած այս վերջինը։ Մանաւանդ «Ֆրանսական Հայրենիք Դաշնակցութեան» դրամները խորած ըլլալն ալ դատաւորին միտքը պզտոբիր։ Եւ Բայց Ազգայնական երեսփոխանները կը պնդեն և կը յայտարարեն թէ դատաւորը ծածկել կ՚ուզէ խնդիրը որ կրնայ ծանր հետեւութիւններ առաջ բերել։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ՍՊԱՆԻՈՅ միջեւ վերջերս կնքուած Պայմանագրութեան հետեւանօք, երկու կառավարութիւններու միջեւ նոր բանակցութիւններ կը կատարուին Մարօքի գործերուն առթիւ։ Սպանիոյ վարչապետը և արտաքին գործոց նախարարը յայտարարեր են թէ Սպանիա պիտի կատարէ խղճմտօրէն իր բոլոր յանձնառութիւնները։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ Փոխարքայ Լորտ Քըրզըն իր Պաշտօնարանին մեծ սրահին մէջ շքեղ հանդիսաւորութեամբ ընդունեց Աֆղանստանի էմիրին որդին, որ ինչպէս ծանուցինք, իր նոր կողմէ Կալկաթա գնաց Աֆղանստանի բարեկամութիւնը ցոյց տալու համար անգլիական կառավարութեան։ Լորտ Քըրզըն եւ Աֆղան իշխանը իրարու քով նստան երկու աթոռի վրայ, եւ մտերմօրէն խօսակցեցան։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՆԿՈՒՄ ԷՐԼՈՒՆԿՃԱՆԻ

500 ՌՈՒՍ ԳԵՐԻ

ՎԻԵՆՆԱ, 29 դեկտ. — Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ Ճաբոնցիք Պորթ Արթուրի առջեւ մեծ կարեւորութիւն ունեցող նոր յաղթանակ մը տարին։ Ցաւօք գրաւեց Էրլունկճանի բերդը, բերդաքաղաքին գլխաւոր ամրութիւններէն մին։ Անգլիական թերթերը կը յայտարարեն թէ պաշարումը, այս գրաւումով կը մտնէ վճռական երեւոյթի մը մէջ. Ճաբոնական կորուստները 1000 հոգի են եղեր։ Ռէութէր ալ կ՚ըսէ թէ ռուս պահակազօրքերէն 500 հոգի գերի ինկեր են բայց այս լուրը հաստատութեան կը կարօտի։ Այս գրաւումը պատրաստուած զօրաւոր յարձակման մը հետեւանքն էր որ սկսաւ առաւօտէն և արեւմուտքէն։ Էրլունկճանէն ետք ուրիշ բերդերու վրայ սկսած են յարձակիլ։

ԹՕՔԻՕ (Պաշտօնական). — Պորթ Արթուրը պաշարող բանակին հրամատարը կը տեղեկագրէ. — Երէկ առաւօտը հանեցինք Էրլունկճանի բերդին հողապատնէշները, եւ յետոյ յաջողեցանք յարձակմամբ գրաւել զանոնք։ Կէս օրէն ետքը յառաջացանք ամրոցին ներքին կողմը, ուր նահանջեցին Ռուսերը յամառ դիմադրութենէ մը ետքը։ Իրիկուան ժամը $7^{1}/_{2}$ին, բերդը ամբողջովին մեր ձեռքը անցաւ։

—Ռէութէր կ՚ըսէ. — «Էրլունկճանի բերդին առման համար տեղի ունեցած ճակատամարտին մէջ ճաբոնական կորուստները 1000 հոգի կը հաշուուին։ 500 Ռուս գերի ինկան Ճաբոնցիներուն ձեռքը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Թիէնցինէ կը հեռագրուի «Տէյլի Թելէկրաֆ»ի թէ Ռուս բանակին ձախ թեւը յառաջ կը խաղայ եւ ռուսական ճակատը այժմ կը տարածուի 65 քիլոմէթր երկայնութեան մը վրայ։ Ռուս պաշտօնական շրջանակներուն մէջ կը հաւաստուի թէ Մանչուրիոյ ռուսական բանակին զօրքին թիւը Փետրուարի սկիզբը պիտի հասնի 600 հազար հոգիի, որոնք Վլատիվոստօքի զօրաբանակին հետ պիտի փորձեն պաշարել ճաբոնական բանակը։ Թօքիոյէ կը հեռագրուի «Սթանտարտ»ի թէ ծովակալ Թօկօ իր նաւատորմին մեծ մասին հետ ճաբոնական ջուրերը պիտի դառնայ ուր անձամբ տեղեկագիր պիտի տայ Կայսեր՝ Պորթ Արթուրի առջեւ նաւատորմին կատարած գործողութեանց վրայ։

ԹՕՔԻՕ. — Ճաբոնի Մամուլը շատ գոհունակ կը թուի. Պալթիկի նաւատորմին հանդէպ չէզոք տէրութեանց բռնած ընթացքին պատճառաւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ (Պաշտօնական). — Զօր. Քուրոբաթքին կը հեռագրէ Կայսեր թէ ո և է ընդհարում չէ պատահած երկու հակառակորդ բանակներուն միջեւ։

— Ռուս կան նոր փոխառութեան մը կնքման համար քանի մը օրէ ի վեր սկսուած բանակցութիւնները յաջող արդիւնքի մը յանգեցան։ Ռուսական կառավարութիւնը գերմանական Պանքաներու Սենտիքային կնքեց $231^{1}/_{2}$ միլիոն րուբլիի փոխառութիւն մը $4^{1}/_{2}$ % տոկոսով։

— Դեր-ծովակալ Տուպասով յառաջիկայ շաբթու մէջ Փարիզ պիտի մեկնի. Հալի դէպքը կարգադրելու պաշտօն ունեցող միջազգային Իրաւարար-Յանձնաժողովին ռուս պատուիրակ դեր-ծովակալ Քազնաքովի յաջորդելու համար։ Այս վերջինը Ռուսիա պիտի վերադառնայ։ Զրոյցի մը նայելով, դերծովակալ Աքրիտով Ցունուարին Պեդերսպուրկ պիտի դառնայ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Շանկայէ կը հեռագրուի «Տէյլի Թելէկրաֆ»ի թէ ճաբոնական նաւատորմը այժմ 5 ընդծովեայ ունի։ «Լօյտս» Պաթավիայէ կ՚իմանայ թէ այսօր կէս օրէն ետքը. Անժէր մօտ (Սոնտի նեղուց) երեւցած է ճաբոնական զրահ կրող մարտանաւ մը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Բրիտանական բանակին ամբողջական վերակազմման համար անգլիական կառավարութիւնը Վիքըրսի, Մաքսիմի եւ Արմսթրոնկի յանձնարարեց դաշտային նոր հրետաններ։

— «Մօրնինկ Բօսթ» Շանկայէն կը տեղեկանայ թէ Չինաստան ճամբած է Եանկցէ գաւառին մէջէն բոլոր Գերման զինուորական մարզիչները եւ անոնց տեղ Ճաբոնցի սպաներ դրած է։

ՎԻԵՆՆԱ. — Մ. տը Քէօրպէր կայսեր կողմէ ունկնդրութեան ընդունուելէ վերջ տեսակցեցաւ Կոմս Կօլուխովսքիի հետ, որ ընդունուեցաւ նաեւ կայսեր կողմէ։ Գրեթէ բոլոր թերթերն ալ կը գրեն թէ նախարարական տագնապը պիտի վերջանայ Մ. տը Քէօրպէրի պաշտօնէ քաշուելովը։ Քանի մը թերթեր կ՚ըսեն նոյն իսկ թէ կայսրը ընդուներ է Մ. տը Քէօրպէրի հրաժարականը։ Ֆրէմտէնպլատ կը յայտարարէ թէ կէս օրէն առաջ յայտնի պիտի ըլլայ նախարարական տագնապին մասին տրուելիք որոշումը։ Հանրային կարծիքն այն է թէ նոր դահլիճէն առժամեայ նախարարութիւն մը պիտի ըլլայ։

ՊԷՇԹԱ. — Երեսփ. Ժողովոյ երէկուան նիստը շատ աղմկալից եղաւ. Կոմս Դիսա հարցուց ընդդիմադիր կուսակցութեան թէ տրամադիր է ելմտացոյցը քուէարկել, որպէս զի կարելի ըլլայ չուտով սկսիլ նոր ընտրութեանց, առանց խախտելու ելմտական սովորական պայմանները։ Կոմս Աբօնէի խօսելով յանուն ընդդիմադիր կուսակցութեան, մերժեց ելմտացոյցին քուէարկումը։ Կոմս Դիսա այն ատեն առաջարկեց Երեսփ. Ժողովոյ նիստն Ցնվր. 3ին յետաձգել ժողովին լուծման անհրաժեշտ միջոցներուն վրայ վիճաբանելու համար։ Ըսաւ թէ Երեսփ. ժողովին լուծումը հակառակ չէ օրէնքի (Մեծ ժխոր ընդդիմադիրներուն կողմէ), Երեսփ. Ժողովը ընդունեց Կոմս Դիսայի առաջարկը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԱՐՁԱԳԱՆԳ Ս. ԽԱՉԻՆ

Կարգակիցներէս մին Մանզումէրդ 1068 թիւ թերթին մէջ կենսատու Ս. Խաչին անարգուած ըլլալուն համար, բողոք բարձած ու մինչեւ իսկ իր Մատթեոսը պատռելու և նուիրական անօթներէն զոմանս եղծանելու աստիճան առաջ գացած էր. Պատկ. Կրօն. Ժողովոյ ուշադրութիւնը հրաւիրելու համար։ Նուաստս անարժանաբար մէջ եալ Վասակիր Սղբօրս բրած տրտունջները թէեւ արդարացի ու օրինական կը նկատեմ, սակայն և այնպէս խնդիրը ծանրակշիռ պարագաներ ունենալուն համար ապարդիւն մնալուն ալ բնաւ կասկած մը չունիմ։ Որովհետեւ քաջ գիտեմ որ մեր Պատկ. Կրօն. Ժողովը միմիայն ամուսնական խնդիրներ լուծելու և բաժանմներ պաշտելու ձեռնհասութիւնը ունենալով՝ նոյն իսկ իր հեղինակութեան ու իրաւասութեան սպառնացող այսպիսի ամենակարեւոր խնդրոց մէջ շատ անգամներ լռութեան մատնուած ու Հորոյի նման աշխարհական փիլիսոփաներու անճահ ու վնասակար գրութիւնները հերքել անպատեհ համարած ու կարող եղած չէ ճշմարիտ դատապարտութեան հրապարակային վճիռ մը տալու։

Այս բացայայտ ճշմարտութիւնը ինչպէս գուշակած էի ցաւ ի սիրտ պատուական Մանզումէրդ մէջ այսօր կարդալու պատիւն ունեցայ «Կրօնական Ժողովը տրտմեց ու դատապարտեց» տոսկական չոր ու ցամաք բառերով։ Միայն կը փափաքինք իմանալ թէ՝ Ժողովը իբր ամբաստանեալ զո՛վ լսեց. զո՛վ դատեց ու դատապարտեց։ Այս բանաձեւը խնդրոյն ճշգրիտ լուծման չի համապատասխաներ. Հաւատացեալները արդուեան աչերով միշտ կը դիտեն կրօնական իշխանութեան ընթացքը, և իրենց Ս. Եկեղեցւոյն հանդէպ ունեցած հաւատքը բոլորովին Հորոյի քարոզած վարդապետութեան հետամուտ ըլլալ կը սպառնայ, — ինչպէս կը յայտարարէ վշտակիր պատուական տէր հայրը. — եթէ երբեք չտեսնէի բուժումի գայթակղեալ մտաց ջախջախիչ հերքում մը, խմբագրեալ Պատկ. Կրօն. Ժողովոյ կողմէն՝ ընդդէմ քարոզութեան ու իմաստասիրական վարդապետութեան Հորոյի։

Արդ այս նուիրական խնդրոյն կենսական հանգամանք մը առած ըլլալը իբր պաշտօնեայ Ս. Եկեղեցւոյ համարձակութիւն կու տամ ինձ յայտարարելու թէ՝ Կրօն. Ժողովը անտես ընելու չէ այսպիսի կարեւոր խնդիր մը որ քիչ ժամանակէն պիտի սպառնայ, ժողովրդեան միամիտ դասակարգին մէջ պառակտում յառաջ բերել. ու եկեղեցականաց վրայէն բառնալ իրենց համարումը ինչպէս որ չատեր համարձակ սկսած են քարոզել Հորոյի վարդապետութիւնը թէ՝ «Խաչը ի՛նչ կարեւորութիւն ունի, փայտի կտոր մըն է, ատոր հաւատալ տխմարութիւն է», այս եւ սոյն գունակ բանդագուշանքներով իրար գլխար համոզելու տխուր կացութեան մը մատնուած են անգիտակ մեր Ս. Եկեղեցւոյ դաւանութեանց։

Հորոյին իմաստասիրական վարդապետութիւնը ու Բիւզանդիոնին իբր նշանաւոր թերթ զայն ընդունիլ ու հրատարակութեան տալը ոչ նուազ զարմացման առարկայ եղած է։ Հայոց Ս. Եկեղեցւոյ քանանայք թէեւ իրենց տրգիտութեամբ շատ ասիթներու մէջ աշխարհականաց հարուածները կը կրեն ու կը համբերեն, սակայն անոնց մէջ անանկներ կան որոնք երբեք չեն յօժարիր իրենց տրամադրութեան յանձնուած անմեղ ոչխարները թողուլ, ապականիչ գայլերու ժանտաժուտ ճիրաններուն ներքեւ. Եւ թէրեւ տկար արարած, իմովսանն քաջ գիտեմ, հին ու նոր փիլիսոփայից հանրահաւատ բովանդակ առաքինութիւնը. որ է առմենայն խնամով ծածկել իրենց սրտին ապականութիւնը։ Այս կարգի գրողներ ու թերթեր երբեմն արտաքուստ՝ իմաստուն եւ կարգաւորեալ մարդու մը կերպարանք կ՚առնեն, կը պարծին չափաւորութեան եւ համեստ մտածող եւ փիլիսոփայ մարդիկ կ՚երեւին, վասն զի աղէկ գիտեն որ եթէ ինչ ըլլալնին գիտցուի ատելի ու զզուելի կ՚ըլլան ամէնուն, ինչպէս որ ալ եղած կը պարծին ունենալ այն արտաքին առաքինութիւնները որոնք յարգելի կ՚ընեն մարդկային ընկերութիւնը, հաւատարիմ բարեկամ կը ձեւանան եւ պահպանող իրենց խոստումը. մէկ խօսքով ընդունեալ ցոյց մըն է իրենց արարքը արդարութեան եւ անկեղծութեան, Բայց չկայ ասոնցմէ եւ ոչ ոք՝ որ ծածուկ ինքզինքը մոլութեանց տուած չըլլայ, ոչ ոք՝ որ երդմնազանց խաբեբայ, եւ անհաւատարիմ չըլլայ, երբ ապահով ըլլայ որ չիմացուիր իր գործը հաւատացեալներու կողմանէ. եւ իր պատուոյն նախատինք մը չգար նոյն իսկ կրօնական Ժողովին։ Սյնպիսին առաւել եւս քաջալերեալ, բնաւ երբեք հեռի չկենար չարախօսութիւն ընելէն՝ որ հաճոյական է իրեն, եւ միանգամայն օգտակար հաւատացեալոց բազմութեան սրտերը որսալու, իբր գայլ ապականիչ, երբ գիտնայ թէ իրմէն ուրիշ գիտցող մը չըլլար իր ըրածին։

Որչափ որ կ՚ուզեն այս ամբարիշտները թո՛ղ տարակոյսներ հանեն քրիստոնէական կրօնքին՝ ու Նորա Ս. Խաչին փրկագործութեան ճշմարտութեանցը վրայ. սակայն չեն կրնար խոստովանիլ գէթ որ ո՛չ երբէք կրցեր են ցուցնել թէ իրաւացնե սուրբ Խաչին հրաշագործութիւններ. ընդհակառակն այս քրիստոնէական կրօնքին հիմնադրին հրաշալի կեանքը եւ մահը իր վարդապետութեանց իմաստութիւնը եւ սրբութիւնը Ս. Գրոց հեղինակութիւնը Առաքելոց և Սրբազան Հայրապետաց վկայութիւնը այնչափ մարգարէութեանց կատարումը, յայտնապէս եղած՝ կենսատու Ս. Խաչին առաջին Դշխոյին հրաշագործութիւնը եկեղեցւոյ մշտնջենաւոր հաստատուն և անշարժ մնալը եւ ուրիշ անթիւ ապացոյցները կենսատու Ս. Խաչին որ կը բերուին ի նպաստ քրիստոնէական կրօնից կը ցուցնեն առնոր ճշմարտութիւնը։ Հետեւապէս Հորոյին գրածը ու Բիւզանդիոնին հրատարակածը, ուրիշ բան չնշանակեր բայց եթէ ընդվայրահաչութիւն ընդդէմ Սրբութեան մեր երկրպագելի Ս. Խաչին.

Մնամ աղօթարար ամենեցուն
ՂԵՒՈՆԴ ՔՀ. ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ
Ս. Վարդան եկեղեցւոյ Ցէրիգիւղի
Բերա, 15 Դեկտ. 1904

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ՊԶՏԻԿՆԵՐՈՒՆ ԿԱՂԱՆԴՉԷՔԸ

	Ղրշ.
Նախորդ գումար	1171
Օր.ք Հրանոյշ, Արշալոյս և Արուսեակ Ս. Էպէյեան	10
Փոքրիկն Միրայր Ա. Գալլինճեան	10
Նուարդ և Յարութիւն Ա. Կարօեան	5
Պետրոս Յ. Սիսլեան	20
Ստեփան Մ. Ժամկոչեան	10
Արաքսի Գէորգ և Զարեհ Վ. Էսաեան	25
Սրամ և Հայկանոյշ Յ. Լէնկթիմուրեան	5
Օննիկ Տ. Գազազեան	5
Երկուորեակք Սիրարփի և Յուլիանէ Ս. Փափազեան	20
Պ. Բ. Կիւմիւշճեան	5
Օր. Արշալոյս Պ. Թաշճապունեան	5
Օր. Տիգրանուհի Պ. Թաշճապունեան	5
Օր. Արաքսի Մ. Գօլօլեան	5
Գումար	1301

(Կցիք Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան)

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

ՓՈՔՐԻԿՆԵՐՈՒ ԿԱՂԱՆԴՉԷՔԸ

Նախորդ գումարը	70
Նինի Թ. Կեսարեան	20
Ցակոբիկ Կ. Գասմաճեան	10
Ալիքսան » »	10
Արմենուհի Գ. Էրմէնեան	5
Սրամ » »	5
Գումար	120

(Կցիք Խնամակալութեան)

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հօր կողմէ, Բերայի եկեղեցւոյ քարոզիչ Տ. Համայեակ եպս. Դիմաքսեան վաղը բոլոր օտար դեսպաններուն շնորհաւորական այցելութեան կ՚երթայ Եւրոպական Նոր Տարիին առթիւ։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ դեսպան Պ. տը Քալիչէի կողմէ, թարգման Մ. Մ. Քօլօսսա և Մանոյլովիչ այցելութիւն տուին Ս. Պատրիարք Հօր և շնորհակալութիւն յայտնեցին այն դիւրութեանց համար որով Նիկոմիդիոյ Առաջնորդը ընծայից

Մաճառ իշխան Թոքիոլիի ոսկերոտիքին Նիկոմիդիոյ Հայոց գերեզմանատունէն փոխադրութեան առթիւ։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ Առաջնորդ Տ. Եզեկիէլ Ս. վրդ. վիճակային ինչ ինչ կրթ. և եկեղեց. խնդիրներու վրայ խորհրդակցելու համար, արձակուրդ խնդրած է Պոլիս գալու և Ս. Պատրիարք Հօր ներկայանալու համար։

ԳՈՒՄԳԱՊՈՒԻ Ազգատախնամին անդամներէն Տ. Գէորգ քհնյ. Պապալեան և Սարգիս էֆ. Զիլէքճեան, երէկ եւս Գումգաբուի և Եէնիգաբուի կողմերը գտնուող աղքատիկ ընտանիքներու 1000 օխայի չափ ածուխ բաշխեցին։

Տ. ԵԶՆԻԿ ՎՐԴ. ՊԱՊԱԵԱՆ, վաղը Ալթը-Մէրմէրի Ս. Յակոբ եկեղեցիին տօնախմբութեան առթիւ, Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ և յետոյ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի եկեղեցւոյ հիմնադիր Բարսեղ էֆ. Սթամպօլլուեանի հոգւոյն համար։

ՄԱՆՕԹ ԳՐԱՎԱՃԱՌ-ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ Սմբատ էֆ. Դաւթեան կարդալով Խաչին պաշտպանութեան նկատմամբ Տ. Վահան վարդապետի Թերթիս երէկուան թիւին մէջ գրած տողերը, ղրկած է մեզ իր Ընթերցարան Հայ Լեզուի անուն մանկական դասագիրքէն օրինակ մը, որուն ճակատը պճնուած է Տէրունական Ս. Խաչով և խաչ օգնեա ինձ վերտառութիւնով։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ երէկ իր շաբաթական նիստը գումարեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

1. Քաղ. Ժողովոյ Ս. Նախագահին կողմէ եկած մէկ պաշտօնագրէն տեղեկանալով Խորհուրդը որ Տօքթ. Վահրամ էֆ. Թորգոմեանի հրաժարականը ընդունուած և անոր տեղ Ուսումն. Խորհրդոյ անդամ ընտրուած է Տօքթ. Տիգրան պէյ Աճէմեանը, միաձայն ուխեամբ իր գոհունակութիւնը յայտնեց այս ընտրութեան համար։ Միւս կողմէ Տօքթ. Աճէմեան պէյ նամակով մը կը տեղեկացնէր Խորհուրդին թէ ընդունած է իր պաշտօնը բայց իր զբաղմանց առատութեան պատճառաւ չէր կրցած ներկայ գտնուիլ այս նստին։ Խորհուրդը իր ատենապետին ընտրութիւնը յետաձգեց յաջորդ լիագումար նստի մը։

2. Ս. Պատրիարք Հայրը, բստ որոշման Նպաստից Յանձնաժողովոյ, Խորհրդոյ ուղարկած էր «Մայրենի Լեզուի» բարեփոխեալ չորս դասագրքերու ձեռագրերը և կը յանձնարարէր կատարել պէտք եղած քննութիւնը և թէ ի հարկին սահմանել նաեւ կարեւոր բարեփոխումները յետ վաւերացման հրատարակութեան տրուելու համար։ Խորհուրդը ուշադրութեան առաւ նոյն ձեռագրերը և որոշեց Պէրպէրեան Ռեթէոս էֆ.ի ուշադրութեան յանձնել և կանոնական ձեւակերպութիւններէն վերջը արդիւնքը յայտագրել Ս. Պատրիարք Հօր։

3. Ուսուցչուհի Օր. Զապէլ Համբիկեան և ուսուցիչ Անդրանիկ էֆ. Ջանոյեան ասկէ առաջ Խորհրդոյ դիմած և խնդրած էին յետ կանոնական քննութեան բարձրացնել իրենց վկայականները դաստիարակ-ուսուցչութեան վկայականին։ Խորհուրդը նոյն երկու խնդրարկուներուն քննութեանց մասին հաղորդուած տեղեկագրի մը վրայ, արժան դատեց յիշեալ երկու ուսուցչաց տալ դաստիարակ-ուսուցչութեան վկայականը։

4. Գոնեայի Թաղ. Խորհուրդը տեղւոյն աղջկանց վարժարանին համար վարժուհի մը խնդրած ըլլալով, հմուտ հայերէնի ձեռագործի և ձեւագիտութեան ամսական 3½ օսմ. ոսկի թոշակով։ Խորհուրդը որոշեց ի պաշտօնէ զեկուցանել որ փափաքողները առաջիկայ ուրբաթ օր ներկայանան Ուսումն. Խորհուրդին։

Խորհուրդը յառաջիկայ շաբթու եւս պիտի գումարուի և տօնական օրերու առթիւ իր նիստերը պիտի դադրեցնէ մինչեւ մէկ ամիս (Յունուար 20)։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ պաշտօնավարութեան ութերորդ շրջանը կը լրանայ առաջիկայ ուրբաթ, Դեկտ. 24ին, որով այդ օրը կ'սկսի Ուսումն. Խորհրդոյ իններորդ տարեշրջանը։ Այս նստին պիտի նախագահէ Ս. Պատրիարք Հայրը։

«ԱՐՇԱԼՈՅՍ»ի երէկուան թուով Ցուսակ (Մարկոս էֆ. Նաթանեան) Բիւզանդիոնի մէջ Հռոմի Խաչին նկատմամբ գրած մոլար վարդապետութեանց մասին «Կրօն. Ժողովոյ վճիռը» իրեն նիւթ առնելով նախանձախնդիր ոգիով հրաւէր կը կարդայ Պատրիարքարանի բոլոր Տեսուչ Խորհուրդներուն որպէս զի իրենց շրջանակին կամ իրաւասութեան վերաբերեալ լրագրական գրուածները նկատողութեան առնեն անպատճառ, Կրօն. Ժողովին պէս որպէս զի այդ գրուածները գայթակղութիւն չկրնան պատճառել հանրային շրջանակներու մէջ։

Պ. ՀԱՅԿ ԿԻՒՏԷՆԵԱՆ երիտասարդ Հայ ջութակահարը, որ այնքան փայլուն յաջողութիւն մը գտաւ Ինեբօն Ֆրանսէզի մէջ տուած իր նուագահանդէսով, առաջիկայ գարնան միայն պիտի մեկնի Պոլսէն։ Արուեստագէտին համակրող երաժշտասէրները կ'առաջարկեն որ Պատրգիւղի մէջ ալ նուագահանդէս մը սարքէ, որուն համար այժմէն կը լսենք թէ պատրաստութիւններու ձեռնարկուած են։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆԻՆ ՇՈՒՐՋ

Անձնասպան Սարգիս Զխարիկեանի խեղճ ընտանեաց նիւթական թշուառութենէն ազդուած՝ հետեւեալ նպաստները ղրկուած են Տիկին Զխարիկեանի։

Գրիգոր էֆ. Ցակոբեան	54
Մարտիկ էֆ. Շաքարեան	20
Սարգիս էֆ. Քէչեան	10
Միհրան էֆ. Իսրայէլեան	20
Սարգիս էֆ. Նալեան	10
Բիւզանդ էֆ. Հանէսեան	20
Խաչիկ էֆ. Խանճեան	10
Միհրան էֆ. Մարկոսեան	10
Պօղոս էֆ. Բօլաթեան	20
ՈՄՆ	10
Գումար	184

Այս գումարին ամբողջութիւնը ինչպէս նաեւ երէկուան 50 դրշ.ի նպաստը՝ գումար 234 ստացած է Տիկին Զխարիկեան և շնորհակալութիւն կը յայտնէ բարեսիրտ նուիրատուներուն։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՄԱՀ

ԴԱՆԻԷԼ Հ. ՔԷՀԵԱՅԵԱՆԻ (հայր Դրաչար Երուանդ Դանիէլեանի) յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Հինգշաբթի օր. Պէշիքթաշի Ս. Աստուածածին եկեղեցին. Շնորհակալութիւն ամէն անոնց որոնք ներկայ գտնուեցան յուղարկաւորութեան։

ԿԵԱՆՔԸ ԱՌԱՆՑ ՀԱՒԱՏՔԻ

ԴՐԵՑ ՆԵՐՍԷՍ ՎՐԴ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

Սուկան վրդ.ին այս ժողովրդական քարոզները որ կրօնագիտական ներշնչում գեղեցիկ գրուածք մըն է ու պատկերացումը քրիստոնէական հաւատքի ու սիրոյ կեանքին վսեմ նկարագրին ներկայ տօնական օրերու ու մանաւանդ Կաղանդի առթիւ ամէնէն յարմարագոյն նուէրն է զոր կ'արժէ տալ մեր երկսեռ պատանիներուն ձեռքը։

— Կեդրոնատեղին է Գալէնց գրատունը և կը ծախուի բոլոր Հայ գրավաճառներու քով։ Գին 5 դահեկան։

ՍԵԼԱՄԼԸԳ ՌԵՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի ճիւմաա կիւնիւ Սէլամլըգ րէսմը ալիսի Համիտիյէ ճամիի շէրիֆինտէ իճրա պույուրուլմուշ տըր։

ԹԵՊԼԻՂԱԹԸ ՌԵՍՄԻՅԵԷ

Տիւնքի ճումաա կիւնի Սէլամլըք րէսմը ալիսինտէն սօնրա չաեան պոլյուքուլան միւսաատէի Սէնիէի հազրէթը Բատիշահի իւզէրինէ Րուսիա սէֆիրը քէպիրի էսալէթլու միւսիւ Զինովիէվ հազրէթլէրի սուրէթը ղայրը րէսմիյէտէ հուզուրը չէվքէթ մէվֆուրը հազրէթը Թաճտարիյէ չէրէֆ միւսուլէ նաիլ օլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՕՍՄ. ԱՐԺԷԹՈՒՂԹԵՐԸ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ.— Անգլիական «Մէմօրիըլ Տիպլօմաթիք» թերթը Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչական խորհուրդին մէկ մասնաւոր տեղեկագիրէն կը քաղէ հետեւեալ թիւերը, որ ցոյց կուտան Միացեալ նոր պարտաթուղթերուն՝ հիներուն հետ փոխանակութեան մէջ զանազան երկիրներու մասնակցութեան չափը։

Ֆրանսա	456,137,500	Ֆր.
Անգլիա	68,102,000	»
Գերմանիա	60,255,500	«
Պելճիքա	49,181,500	«
Թուրքիա	18,745,500	«
Իտալիա	12,814,500	«
Հոլանտա	9,494,500	«
Աւստրիա	540,500	«

Օսմ. պարտաթուղթերուն Պելճիքայի մէջ գրաւած բարձր թիւը գուցէ աչքի զարնէ բայց սիկա մեծ մասամբ կախում ունի դրամի տուրքի չենթարկուելէն։ Միւս կողմէ նշանակենք թէ Ֆրանսա և Գերմանիա ամենէն աւելի ուժ կուտան իրենց դրամատէր հրուն որոնք կը փափաքին Թուրքիոյ մէջ գործառնութիւն ընել դրամ զետեղել։ Յիշենք վերջին օրինակը։ Երբ Տէյչէ Պանք Պաղտատի երկաթուղիին շինութեան համար հրապարակ հանեց 4 ⁰/₀ով փոխառութիւնը, գտաւ պահանջուած չափով ստորագրողներ 100ին 86.40 արժէքով այն պահուն երբ օսմ. Միացեալը չէր հասած նոյն սակին։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԿԱՇԻՆՆԵՐԸ.— Բէչ-Դոյի առեւտրական և ճարտարարուեստական Սենեակը Մաճառ առեւտ. Նախարարութեան մասոց երկրորդ անգամ ըլլալով, — առաջին մը արդէն Մայիսին ուղղած էր — ծանուցագիր մը, խ՛դրելով որ չգործուած կաշիներու և մորթերու Թուրքիայէն Մաճառըստան ներածումը նոյն դիւրութիւնը վայելէ ինչ որ կը վայելէ Աւստրիոյ մէջ։ Իրաւ ալ, մինչ աւստրիական իշխանութիւնք այդ վաճառքներուն ներածման համար բաւական կը համարին մեկնման նաւահանգիստէն աւստրիական հիւպատոսարանին անմասնաւոր ժական վկայագիրը, անդին Մաճառ իշխանութիւնք կը պահանջեն, ամէն առաքման համար, Նախարարական մասնաւոր արտօնութիւն մը։ Այս պատճառաւ գրեթէ անկարելի կ'ըլլար Թուրքիայէն կաշի և մորթ ղրկել Մաճառստան, որով կաշիի վաճառականութիւնը կը կեդրոնանայ Աւստրիոյ մէջ ի վնաս մաճառ վաճառականութեան և խաղախորչական ճարտարարուեստին։

ՑՈՅՑՆ ՄԵԼՔԻԴ ՀԱՅԱՐ.ԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Կայս. Իրատէ մը համաձայն Հալէպի Ցոյն Մելքիդներու վարժարանը ամէն տեսակ տուրքերէ զերծ հռչակուեցաւ։ Ասկից զատ նոյն Իրատէն հրամայեց որ, Բերա, Սագըզաղաճ Մելքիդներու պատրիարքական փոխանորդարանը և եկեղեցին, միւս հասարակութեանց պատրիարքարաններուն պէս, ստանայ տարեկան գումարը, որ կը տրուի իբր Կայս. ողորմութիւն, հասարակութեան աղքատներուն համար։

ՊԱՆՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Գոնեա-Էրէյլի գիծին շինութեան առթին Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութեան կողմէ կալուածական յանձնաժողով մը ղրկուած էր Գոնեա, երկաթուղիի գիծին անցած ճամբուն վրայ հողերու եւ կալուածներու գնման համար։ Յանձնաժողովը որ կը գտնուէր Սպայակոյտի անդամ գնդապետ Խալիս Զիա պէյի նախագահութեան տակ, Դեկտ. 15ին իր պաշտօնը աւարտած ըլլալով, հրաման ստացաւ Պոլիս դառնալու։ Գոնիա Էրէյլի գիծին շահագործման Գոմիսէր անուանուեցաւ Էսկիշէհիր-Գոնեա գիծին Գոմիսէր Ապտուլլահ էֆէնտի 1600 դրշ. ամսականով։

ՖԵՐՄԱՆ դեսպանատան նոր նաւային կցորդ անուանուեցաւ նաւապետ Մարշ-Բէրրի տեղ՝ նաւապետ Րօմէր Բէյէս, որդին՝ հանգուցեալ զօրավար Սըր Զարլզ Բէյէսի։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ԹՐԱՄՈՒԷՅԸ.— Սելանիկի Թաղապետութիւնը արտօնութիւն տուաւ Թրամուէյի գիծի մը շինութեան, որ պիտի շահագործուի ի նպաստ Համիտիյէ հիւանդանոցին։ Գիծը զինուորական հիւանդանոցին ճամբէն պիտի անցնի Սանայի վարժարանին և կառավարական շէնքին առջեւէն եւ Վարտար-Դարու պիտի հասնի։

ՇԻՐԱ-ՊՈԼԻՍ ԸՆԴԾՈՎԵԱՆ.— Նախընթաց օրերու փոթորիկէն Շիրայի և Պոլսոյ միջեւ գտնուած ընդծովեայ պարանը խզուեցաւ Տարտանէլի առջեւ։ Ընդծովեային նորոգութիւնը, որուն ձեռնարկուած է, մէկ երկու օրէն կ'աւարտի։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ.— Թղթատարական և հեռագրական գործառնութեանց մասին խորհրդակցութիւններ կատարելու համար առջի օր Կեդր. Նամակատան մէջ յանձնաժողով մը գումարուեցաւ Վերատեսուչ Հիւսէյին Հասիպ պէյի նախագահութեամբ։

ՊՈՒԼՂԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.— Սելանիկի թերթերը կ'ըսեն թէ դեկտ. 9ի հինգշաբթի գիշեր Քիլիսուրայի հրամատար տեղակալ Թէվֆիգ էֆ. լսելով որ Մէֆրէթի գիւղին մէջ աւազակախումբ մը կայ, իսկոյն իր զօրքերով պաշարեց գիւղը և Սթոյան անուն աւազակը թակարդը ձգելով ողջամբ ձերբակալեց զէնքերովը։ Նոյնպէս Սանասթրի մէկ գիւղին մէջ ընդհարում մը կատարուեցաւ Պուլկար աւազակներու և Օսմ. զօրքերու միջեւ, որուն միջոցին կարգ մը աւազակներ սպաննուեցան և ոմանք ալ վիրաւորուեցան։ Ջիլիխովայէ կը ծանուցուի թէ անցած շաբաթ օր Պուլկար աւազակներ Բուսիա գիւղէն ոչխարներ յափշտակել փորձեցին, սակայն գիւղացիները զօրքերուն աջակցութեամբ աւազակները հալածեցին և 20 աւազակ սպաննեցին և ուրիշներ ալ վիրաւոր վիճակի մէջ ձերբակալեցին։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐ քաղաքէն 3 ժամ հեռու Քարաքէօփրիւ կոչուած տեղը ոստիկան-զօրաց զօրանոց մը պիտի հաստատուի։

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Գաւառներու անկիւններուն մէջ աղքատ երկրագործները յաճախ զոհ կ'երթան շահախնդիր սեղանաւորներու և վաշխառուներու։ Ասոր իբր դարման կ'առաջարկուի Երկրագործական պանքային մասնաճիւղերուն բաց հաստատումը՝ գաւառներու մէջ։ Ասկէց երկու տարի առաջ Ներքին գործոց Նախարարութիւնը շրջաբերականով մը յանձնեց ամէն կողմ որ վաշխառուներուն մասին օրինական հետապնդումներ կատարուին։ Թէև այս հրամանին վրայ տեղ տեղ անոնց շահատակութիւնը սանձուեցաւ, սակայն այդ շահախնդիրներուն ի գործ դրած սատանայական միջոցները ապարդիւն կը ձգեն օրէնքին խստութիւնները։ Երբ պարտական մը դատարան դիմէ, վաշխառուները կը յայտնեն թէ իրենք օրինական տոկոս կ'առնեն, մինչ 100ին 30–40 և աւելի տոկոսները, առաջուց աւելցուցած են փոխ տրուած դրամին վրայ, և երբ մուրհակը կը նորոգեն, առանց տոկոս առնելու նորէն դրամ չեն տար։ Հետեւաբար ասոնք աղքատ ժողովուրդին չարիքներն են, որոնց դէմ յոյս կայ որ կառավարութիւնը խիստ միջոցներ պիտի տնօրինէ։ Ինչպէս ըսինք, Երկրագործական Պանքաներուն ընդարձակումը պիտի ըլլայ լաւագոյն դարմանը։ — Այս առթիւ Իզմիրի մեր մէկ պաշտօնակիցն ալ կը խօսի Այտընի մէջ տեղի ունեցած դէպքի մը վրայ յենլով։ Տեղւոյն Երկրագործական Պանքային դրամագլուխը անբաւական ըլլալով բնիկ երկրագործները իրենց պէտքերուն համար կամայ ակամայ կը դիմեն այլեւայլ վաշխառուներու և սեղանաւորներու, ծանր տոկոսներով և պայմաններով։ Կարգ մը շահագէտներ, ժողովուրդին այս միամտութիւնը և դիւրահաւանութիւնը նկատի առնելով ընկերութիւններ կազմած են Քոսպաշի և ընկ., Էթեմ քեթի Պաշը Օղլու և Թէզոլլուս և Ընկ. անուններու տակ, որոնց ամէնէն դիւրամատչելի պայմանն է ապահով գրաւի վրայ դրամ տալ, ոսկիին ամիսը 40 փր. տոկոսով որով տոկոսը տարին 48 դրշ. այսինքն մօտ դրամին կէսին կը համնի։ Այս ամէն խոչընդոտները արգելք մը չեն սակայն աղքատին համար, որ յօժար կը դիմէ իր կործանման։

ԷՐԷՅԼԻԻ հանքին եւ ծովային պաշտօնարանին 1321 տարուան ծախքերուն եւ հասոյթներուն եկամտացոյցը մատուցուեցաւ պատկանեալ իշխանութեան։

ՊՈՒԼՂԱՐԻԱ.— Իշխանապետութեան 1905 տարւոյն եկամտացոյցը պիտի ենթարկուի Սօպրանիէին վաւերացման։

*** Սօֆիայի մէջ նոր հաստատուած Թանգարանին բացումը պիտի կատարուի մօտերս։ Այս առթիւ իշխանին անձնական քարտուղար և Թանգարանին տնօրէն Մ. Տուպլովսքի սկսած է պատրաստութեանց։

*** Առողջապահական նոր կանոնագրին գործադրութիւնը սկսաւ։ Այս կանոնագիրը մասնաւոր միջոցներ տնօրինած է տարափոխիկ հիւանդութեանց դէմ։

*** Ներկայ տարւոյ Հոկտ. ամսուն մէջ Իշխանապետական գանձին հասոյթները եղած են 14,141,367 Ֆր. եւ ծախքերը 10,780,322 ֆրանք։

*** Պուլկարիոյ և Ռումանիոյ միջեւ առեւտր. պայմանագրին նորոգութեան համար, այսօրերս յանձնաժողով մը պիտի գումարուի, երկու կառավարութեանց ներկայացուցիչներէն։

*** Ելմտական Նախարարը որոշեց որ առաջիկայ 1905 տարուան ելմտացոյցին մէջ նշանակէ Սօֆիայի մէջ նոր դրութեամբ բանտի մը շինութեան ծախքը։ Նախարարը այդ առթիւ պէտք եղած 40,000 մէթր գետինը պիտի գնէ Սօֆիայէ քաղաքապետութենէն։

*** Պուլկար Սինոդին որոշմամբ բոլոր Պուլկարիոյ և Արեւելեան Րումէլիի Պուլկար եկեղեցիներուն Թաղ. խորհուրդներուն ընտրութիւնը Յունուար 16ի օրը պիտի կատարուի։

*** Ցանցապարտներու մասին նոր օրինագիծ մը պատրաստուած էր, որուն քննութիւնը աւարտելով մասնաւոր յանձնաժողովը, իր փոփոխութիւններով մատոյց Սօպրանիէին։

ԻԶՄԻՐԻ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ.— Իզմիրի մէջ երկու ամիսէ ի վեր ժանտախտի դէպք չէ պատահած և հանրային առողջապահական վիճակը խիստ գոհացուցիչ է։ Առողջապահական յանձնաժողովը ամէն միջոց ձեռք կ'առնէ հիւանդութեան վերստին ծագելուն առաջքը առնելու համար։ Քաղաքին զանազան տեղերը քիմիական դեղեր դրուած են մուկերը ջնջելու համար։ Ով որ ողջ կամ մեռած մուկ մը բերէ, Թաղապետութիւնը 40 փարա կը վճարէ հատին իբրեւ վարձք։ Խոնաւ ու ցած տեղերը բազմութեամբ բնակողները բարձր և օդաւոր տեղեր փոխադրուած են։

ՍԱՄՈՍԻ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ.— Սամոս կղզիին իշխանապետութիւնը հրապարակ հանեց 320,000 Ֆր.ի ներքին փոխառութիւն մը 100ին 7 տոկոսով։ Փոխառութիւնը տասը տարիէն պիտի հատուցուի, և ապահովուած է մաքսային հասոյթներով։ Արժեթուղթերը 1600 հատ են 200ական ֆր.նոց, կտրօնները վճարելի 6 ամիսէն։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՆՈԹԸ.— Գերմանիոյ կողմէ պատուիրակութիւն մը կ'երթայ Հապէշիստան, երկու երկիրներուն միջեւ առեւտրական յարաբերութեանց սկսելու համար։ Այդ պատուիրակութիւնը Բարձր Սայիտ հասաւ։

ԱՑՏԸՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆ ԶՕՐՔԵՐԸ.— Ներքին գործոց Նախարարութեան որոշմամբ Սվազի, Էրզրումի, Պիթլիսի, և Խարբերդի ոստիկաններէն երկուքական հոգի, և Պրուսայի, Ատանայի, Տրապիզոնի, Վանայ և Նիկոմիդիոյ ոստիկաններէն մէկ մէկ հոգի Այտընի նահանգը պիտի ղրկուին պաշտօնավարելու։

ՀԱՆՔԵՐԸ.— Հարցուեցաւ թէ ինչ ընթացք բռնուի, երբ հանքի մը շահագործման արտօնութիւն ուզողը այլուր գտնուի և ուրիշ մը նոյն պայմաններով պահանջէ։ Ձեռնհաս պաշտօնարանը պատասխանեց թէ պետական գանձին շահերը ապահովելու համար նախապատուութիւն տալու է ներկայ պահանջողին երբ եթէ ոչ աւելի նպաստաւոր գոնէ միեւնոյն պայմանները կառաջարկէ։

ՃՈՎՍԵՐՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Սելանիկի նահանգին եզերքները այցելելու և հսկողութիւն կատարելու համար Սելանիկի նաւահանգիստը գտնուող երկու Թորփիլանաւերը հոնկէց մեկնեցան։

ՕՍՄԱՆՑԻ ՃԱՄԲՈՐԴ ՄԸ.— Շապին Գարահիսարցի Հիւսէյին Թահսին երկար ժամանակէ ի վեր հետոտն ճամբորդութեան մը սկսելով, այցելած էր Ամերիկայի զանազան կողմերը և կեդրոնական Ասիա, մինչեւ Չինաստանի սահմանը։ Այս ուղեւորը, որ շատ մը հետաքրքրաշարժ դէպքերու ենթարկուած է, Պոլիս ժամանեց։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ Գոնիէյէ ճիւղին տնօրէնի փոխանորդ կարգուեցաւ Բորթ Սայիտի ճիւղին տնօրէն Մ. Ռուպէն։

«ԱԼԻԹԻԱ» ԹԵՐԹԸ.— Սելանիկի «Ալիթիա» թերթը որ իր անպատշաճ հրատարակութեանց համար դադարման դատապարտուած էր, արտօնուեցաւ հրատարակուիլ, պայմանաւ որ այլեւս ատանկ հրատարակութիւններ չընէ և ուշադիր ըլլայ բարի վարք մը ունենալու։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ նախկին վարչապետ Մ. Րալլիսի որդին Մ. Ժան Րալլիս իր կնոջ հետ, դեկտ. 8ին Սելանիկ ժամանեց եւ այցելեց ընդհ. քննիչ Հիլմի փաշայի եւ կուսակալ Րէուֆ փաշայի, Հէլլէն հիւպատոսը սեղան մը տուաւ։ Մ. Ժան երբ լսեց թէ Յունաստանի դահլիճը լուծուած է, անմիջապէս Աթէնք դարձեր է կիրակի օր։

ՄԱՆՕԹ դեղագործ Խաչիկ էֆ. Ֆէսճեանի Լանկայի դեղարանը ծառայող Լեւոն էֆ. Փափազեան այս անգամ իր վերջին քեզի քննութիւնը յաջողապէս աւարտելով չրջանաւարտ եղած և դեղագործութեան վկայական ստացած է, Կայս. Քաղ. բժշկական վարժարանէն։

ԴԻՇՆԱԿԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ.— Ֆրանսական «Էլքէ» առաջնակարգ գործարանին քիչ ու մաքուր գործածուած մեծ դաշնակը կը գտնուի Ուզուն Զարշը պաշը 360 թիւ նուագագործ Գրիգոր Քէհեաեանի խանութը։ Գինը աժան, առիթէն օգտուեցէք։

ՓԻՒՆԻԿԷԻ ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Տօքթ. Շումախէր պեղումներ կը կատարէ հին Փիւնիկէի մէջ, սկսելով Թէլ-էլ-Մութէսէլէմէ։ Խուզարկութեանց մօտ Կայս. Թանգարանին պատուիրակ Էմին պէյ, այս օրերս տեղեկագիր մը ղրկած է, որ հետեւեալները կը նշանակէ.— Թէլ-էլ-Մութէսէլէմի հիւսիսակողմը գտնուեցաւ 1 մէթր 70 չափով մարդկային կմախք մը եւ անոր քով խորտակուած սափոր մը։ 95 սանդիմէթրնոց ուրիշ կմախք մըն ալ քիչ մը անդին գտնուեցաւ, կը կարծուի թէ այս մարդկային մնացորդները, նախապատմական ժամանակներէ մնացած են։ Արեւելեան կողմը գտնուեցաւ 1 մէթր 70 լայնութեամբ հոր մը որ քանի վար իջնէր կը նեղնար ինչպէս նաեւ ստորերկրեայ ջրուղի մը։ Հիւսիսէն հիւսիս-արեւելք տարածուող մասը 50+30 մէթր մակերես ունի։ Հիւսիսակողմը, Թէլի երկրորդ խաւին մէջ գտնուեցաւ բազմաթիւ ծակեր ունեցող քարի մեծ կտոր մը եւ արեւելեան կողմը Թրծուն հողէ աղիւսներ, արձանի գլուխ մը և պղնձէ 5 դըրամներ։ Սողոմոնի դղեակին տեղւոյն վրայ գտնուեցաւ երկաթեայ շղթայ մը և կոտրած սափոր մը, որ նորածինի մը մնացորդները կը պարունակէ. անսպառէշէ շղթայ մը, զարդարանքի կարմիր գունդ մը, ուրիշ 6 գունտեր, կարաս մը, երկաթեայ երկու ապարանջան, հողէ կանթեղ մը, բաստաքարէ բուրվառ մը եւայլն։ Թէլի մէջ շատ խոր տեղ մը երեւան եկաւ կանանցի ներկուած հողէ արձան մը։ Տախտակիկներ գտնուեցան բեւեռագիր արձանագրութիւններով։ Մէկը կը ներկայացնէ մարդ մը, ձեռքերը մէջ մէջ ճիւղերով, ուրիշ մը կը ներկայացնէ երկու եղնիկներ եւն.։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՕՁԵՐԸ.—Երէկ օդը սաստիկ ցուրտ էր, հակառակ կապոյտ երկինքին եւ տրեւի մերթ ճաճանչագեղ ցոլումներուն տանիքներու վրայ ձիւնի խաւը կը մնայ։ Սվազէն կը գրեն թէ Քէօսէրէլի լերան մօտ ճամբորդ մը ցուրտէն ու ձիւնէն սառեր է։ Երկու ջորի եւ եզ մըն ալ սատկեր են։

*** Մըմրիսի Գօզ Պրուն գիւղին բնակիչներէն երեք թուրք, որոնց մէկին հետ կը գտնուէր իր աղջիկը Կիւլսամ, անցածները նաւակ նստած ըլլալով փոթորիկէ կը բռնուին, եւ նաւակը կը շրջի։ Այրերէն մէկը և աղջիկը կը յաջողին նաւակին կառչիլ, իսկ աղջկան հայրն ու միւսը, լողալ չգիտնալով կը խեղդուին։ Երկու օր ետք դիակներնին ծովէն կը գտնուին։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ.— Քարապրունի մէկ գիւղէն Բեթրօ անուն յոյն մը ինքզինքը սպաննած է դաշոյնով։ Իր անձնասպանութեան պատճառները ծածկած է։

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ԱՑԾԸ.— Սկիւտարի, Աթլամա Թաշ, Ակնցի մսագործ Համալ, առջի առտու մորթելու համար 25 օխանոց պարարտ այծ մը կը գնէ։ Երբ կենդանին սպանդանոց կը տանէր, այծը ինքզինքը թոթվելով Ակնցիին ձեռքէն կը փախչի, քանի մը փողոց կը թափառի սարսափ եւ Շեմսի Փաշայի քարափը ինքզինքը ծով կը նետէ։ Ակնցին ի զուր ծովեզերք կը հասնի հեւալով եւ ի զուր կը կանչէ այծը, որ տակաւ ջուրերէն քշուած աննետ կ'ըլլայ։

ՀԱՒՍՏԱՐԻՄ ՀԻՒՐԸ.— Գասըմ Բաշայի մէջ, թուրք ընտանիք մը իր դրացիէն տունը հիւր կ'երթայ, մեկնելու ատեն, հիւրերուն 11 տարու աղջկան կը գրպանէ սակայն տանտէրին 9 ոսկին եւ ոչնչպէս կը մեկնի։

ԹՈՂՈՔԱԿԱՆ ԲԵՄ

Վաղը պիտի քարոզեն.

Բերայի մէջ ժամը 4.15ին Բրոֆ. Յ. Հ. Ճէճիզեան։

Կէտիկ Փաշայի Ամերիկեան վարժարանին մէջ ժամը 5.15ին Տօքթ. Ճ. Բ. Կրին։

Սկիւտարի մէջ ժամը 5,30ին Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան։

Պայպլ Հաուսի մատրան մէջ ժամը 5.45ին Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան (Թուրքերէն)։

Խասգիւղի մէջ ժամը 7.30ին Պատ. Ս. Յ. Զօրիկեան։

***

Յառաջիկայ երկուշաբթի, դեկտ. 20 ժամը 8ին (ը. թ.) Տարեմուտի առթիւ աղօթքի ժողով մը տեղի պիտի ունենայ Պայպլ Հաուսի մատրան մէջ։ Ժողովին պիտի առաջնորդէ Վեր. Արսէն Շմաւոնեան։

ՀՐԴԵՀ

Այս գիշեր ժամը 6ուկէսին Սամաթիա հանէ համետագործ Հաֆըզ Ապտուլլահ էֆ.ի խանութէն հրդեհ ծագեցաւ, բայց հասած անմիջական օգնութեանց շնորհիւ՝ միայն նոյն խանութը այրելով կարելի եղաւ հրդեհին առաջքը առնել։

ԿԱՂԱՆԴԻՆ ԻՆՉ ՆՈՒԷՐ ՏԱՄ ՈՐ ՅԱՐԳԻ ԱՆՑՆԻ

ՄԻԱՅՆ

"ԺԱՄԱՆՑ ԿԱՄ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽԱՂԵՐ„ ԿԸ ԲԱՒԷ

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն Հեռագրական Գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ՓԱՐԻԶ, 30 դեկ. — Բեդերսպուրկէ կը հեռագրեն թէ վերին սպարապետ Քուրոբաթքին կը բողոքէ Ռուս բանակին հայթայթուած պարէններու տեսակին գէշութեանը համար։ Կ'աւելցնէ թէ զինուորները անբաւական հագուստներ կրելով, չեն կրնար մասնակցիլ գործողութիւններուն։

— Երկու նաւեր պաշարման գիծը խզելով, Բորթ Արթուր պարէն եւ ռազմամթերք տարած են։

— Յառաջիկայ Յունուար մէկին Ճարոնցիները Սէուլը Ֆուզանի կապող երկաթուղիի գիծը, վաճառականութեան առջեւ պիտի բանան։ Վիժուի զինուորական գիծը մինչեւ Բինկիանկ պիտի երկարի։ Նոյնպէս Ճարոնցիք Սէուլի և Կենսանի միջեւ երկաթեայ գիծ մը պիտի հաստատեն։

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ ՇԱՀՈՂ ԳԻՐՔ ՄԸ

Բարիզի գրական ամենէն մեծ մէկ Հանդէսը հարիւր գումար մը առաջարկած էր լաւագոյն Նորավէպը գրողին։ Հեղինակը՝ օտար մը մրցակիցներուն մէջ շահած է առաջին մրցանակը եւ գրասէր աշխատակից մը Յակոբ էֆ. Պուրսալեան՝ հաճած է թարգմանաբար ներկայացնել զայն «Մանզումէ»ի ընթերցողներուն։

ԿԱՊՈՅՏ ԹՌՉՈՒՆԸ

(ՀՈՎՈՒՈՐԴՈՒԹԻՒՆ)

Ժամանակաւ գեղեցիկ մը կար։

Բայց, անհաւասարկ հին տեսնուան Հայրիներու պատմութեան մը պէս կ'սկսիմ։

Վերջապէս ներկայս ալ անանկ բան մըն է, թէեւ խիստ ժամանակակից։

Արդէօք բարեգործ Մէլիզին մը չը հսկե՞ց իմ ծնունդիս, եւ մինչեւ օրօրոցիս հակեալ իրր բոլոր մաղթանք, չարաստանե՞ց այս պարզունակ թառերը «Վերջանիկ եղիր» որոնք ամէն բան կը բովանդակեն։

Հաւատա՛ ինծ թէ այո՛, որչէն յետագայ պատմութիւնը պիտի համոզէ ձեզ։

. . . .

×

Քանի հինգ տարեկան էի, հայրս աղքատ մեռած էր եւ մօրս իբր ապրուստ հրամանատարի այրիներուն սահմանեալ հաւնաս թոշակէն զատ ուրիշ բան չէր մնացած։

Թէեւ աղքատ՝ եւ սակայն ուսմունքը՝ ուսարտածիս պէս փափաքեցայ գեղարուեստի ասպարէզը ընտրել՝ որ ամէն կերպով իմ ճաշակիս յարմար էր։ Զորս տարիներ գեղարուեստի վարժարանը յաճախեցի։

Եւ չխօսելը խօսելով վարպետներս՝ գիւղանկարի մէջ բաւական յաջողութեամբ վրձին չարժելս կ'ընդունէին։

Զմեռուան մը չարաչար աշխատութենէն վերջ՝ օդափոխութեան մը պէտքը զգալի դարձաւ, ոչ այն օդերէն որ Բարիզի շրջակայքը կը շնչեն, այլ ծովերու ղալըներու աղատ օդին որ կը գտնուի՝ զուտանը մեծ անտառներու եւ գեղեցիկ մարգագետիններու մէջտեղը։

Դպրոցական լաւ ընկերներէս մէն, հօգածու խոկքն բրաւ զիս ժամանակի մը համար իր բնանքիքին մէջ անցնելու հրաւիրել։ Ը՛ գանեցի ու ճամբայ ելայ։

Բարեկամիս ազնիւ ծնողքը՝ ամառները Ինտրիի ափերը գտնուող գիւղի մը փոքրիկ եւ ողւոր տան մը մէջ կ'անցունէին, Թուրէնի այս հիանալի ծոցին մէջ որ այնքա՛ն երգուած է եւ իրաւունքով բանաստեղծներու կողմէ։

Բնակարանը թէպէտ փոքրիկ, բայց կոկիկ եւ հաճոյատեսիլ գետնայարկ մը որ թռչնիկի մը բոյնին կը նմանէր, իր ճակատը ծածկուած էր գիրար գրկող կոյս որդերով եւ մամուռներով. պատուհաններէն կանանչներու դէզի մը մէջէն կը տեսնուէր գեղեցիկ եւ աստական Ազայ լը Րիտոյի դղեակը, որ Պիէնզուրի մարքիզներուն ժառանգութիւնն էր դարձած։

Մեծքի դղեակը հեռո՛ւն, տարիքոտ խորաթափանց ծառերու մէջէն դուրս կը ցցուի, ջուրը տնոր ոտքերը թրջելէն վերջ կերթայ անցնիլ ոչ նուազ գեղեցիկ Շանսօ դղեակին կամարներուն ներքեւէն։

Պուխսսօնիէր համնելուս հետեւեալ օրը, նախաճաշէս յետոյ կանուխէկ հիւրընկալներէս հրաժեշտ առի. գործիքներս չալկած գետակին եզերքը շրջագայիլ գացի, միտքս սովորական տեսարաններէ աւելի գեղեցիկ վայր մը գտնել եւ զայն ո եւ է վրձինի հրապուրէ կոյս գեղեցիկ կտաւիս վրայ տարածելու էր։ Ծուլ ծուլ անկիւն մը գտնելով հանդարտօրէն անդորրութեանս, գեղեցիկ կենդանիներով որոնք անուշ անուշ ճռուողիւնները անընդհատ պաշտպանուած։

Գրեթէ ժամ մը եղած էր հոն գրտնուելս, երբ դիմացէս հարիւր մէթր հեռուն գտնուող կանանչ թուփի մը կոնակէն հետզհետէ նշմարեցի նախ Սէբերի տեսակէն գեղեցիկ սեւ չուան մը որ չառաչիւն հաչիւններով իր ուրախութիւնը կը յայտնէր, ու յետոյ նազելաչուք սպիտակ սաւեր մը, պարտէզի գլխարկ մը գլուխը՝ ծաղկեփունջ մը եւ հովանոց մը ձեռքը։

Սոյն երեւոյթը զիս փոխցունելու մնաց պատճառ մը չունէր, ընդհակառակը։

Իրաւ է թէ զմեզ բաժնող միջոցը արգելք կ'ըլլար իսկապէս գնահատել պատողին դիմագծերը, բայց իր նուրբ, ճկուն, եւ երկայն հասակը, չնորհալի ու թեթեւ քալուածքը վերջապէս ամէն ինչ գուշակել տուին ինծ թէ հիանալի արարած մը դիմացը կը գտնուէի։

Արձանի մը պէս անշարժ կեցած էի զի մի գուցէ խրտչեցնեմ զինքը. ձրգենք որ ան ի տես ինծի ո՛ եւ է չուսաբում չի յայտնեց։

Սպիտակազգեստ կինը կամացուկ մը իր չարժուն աթոռին վրայ նստաւ, ինքզինքը տրեւէն պաշտպանելու համար ալ հովանոցը պէտք եղածին պէս տեղաւորեց ու գիրք մը բանալով ընթերցանութեան մէջ խորասուզուեցաւ։

Ինտրիի ափերը հասնելէս ի վեր, նշմարած էի գեղեցիկ կապոյտ թռչուն մը որ թեթեւօրէն կը թռչէր ջուրերուն ճիշդ մօտիկէն, երբեմն երբեմն օրօրուելով պզտիկ ձուկ մը, միջատ մը, չեփրափիկո՛ւ կամ ուրիշ ո եւ է անասնիկ մը եւ զայն կը տանէր իր թուխսին որ կը հանգչէր եզերքին մօտ նուրբ եղէգներէ կազմուած բոյնի մը մէջ որ մայրիկը շինած էր բարակ ճիւղերէ ու ամէն անգամ որ մայրիկը նոր բան մը տանէր՝ պզտիկները անուշ, զուարթ ճիչեր կ'արձակէին։

Ո՜հ, մայրական սէր, որքա՜ն ազդեցիկ ես մինչեւ իսկ ստեղծագործութեան ամենայետին արարածին մէջ։

Որչա՜փ կը չարչարուէր փոքրիկ մայրիկը։

Արդէն իսկ ես այս կապոյտ թռչունները սիրել սկսած էի, առհասարակ խոժ (martin-pêcheur) կոչուած տեսակէն էր. կապուտակ փետուր, գլուխը տաք չէկահէր, երկայն եւ սրածայր կտուցով՝ որուն վրայ կը պճլայլին երկու պայծառ աչքեր՝ սեւ մարգարիտներու պէս փայլուն։

Ցանկարծ տգեղ, աղտոտ, բզկտած լաթերով սրիկայ մը երեւցաւ մարգագետնին մէջ. մազերը խառնափնդոր գանելի հոգատուով, լիրբ դէմքով՝ կատարեալ սատանայ մը վերջապէս։

Փողոցէն կ'անցնէր ան՝ գիւղական երգ մը սուլելով երբ նշմարեց իմ կապոյտ թեւերով սիրելի փոքրիկս՝ որ բոյն կը վերադառնար ձագերուն տանելով իր որսին արդիւնքը։ Անառակը իր կօշիկները տռեղօ խոտերուն վրայ նետեց եւ մինչեւ կիսասրունքը ջուրին մէջ սուզուելով բոյնին հասաւ. յանկարծ իր կորդոյրը անոր վրան նետեց ու բանեց քնքուշ մայրը որ՝ տեսնելով թուխսին սպառնացող վտանգը քաջաբար հոն կեցած էր. յետոյ չար տղան դէպի եզերքը երթալով փախչելու պատրաստուեցաւ, հաւանականաբար թռչնիկս խեղդել ու վերջն ալ ուտելու նպատակով։ Տղաքները առհասարակ անխիղճ են։

Բարկութիւնս չկրցի զսպել եւ սրիկային վրայ նետուելով սպառնիչ թեւը բռնեցի. Թռչունը ձեռքէն խլեցի՝ զինքն անտառապահին յանձնել սպառնալով։

Երբ կռնակս դարձայ նշմարեցի որ մարգագետնի գեղեցիկ նուրբն ինծի կուգար ու վայրկեան մը յետոյ քովս էր։

—Պարո՛ն, ո՛ պարոն, ըսաւ կարմրելով, անոր չարիքը մի՛ ընէք, այնքան գեղեցիկ է ա՛ն... եւ յետոյ... իր ձագերը... իր խեղճ պզտիկները։

Աչքերս խօսակիցիս վրայ յառեցի. հրաշալի կերպով գեղեցիկ էր ու այնքան յուզիչ էր իր տղեկային մէջ որ իր թախանձանքը ուղղակի սրտիս գնաց։ Մայրական սէրը ո՛րքան գիւրին է գտնել ամէն կնոջ մէջ։

Մէկ ձեռքովս յարգանօք գլխարկս վերցունելով, միւսով փոքրիկ թեւաւոր բանտարկեալը անոր կարկառեցի։

—Մի վախնաք տիկին... կամ օրիորդ, ըսի. անոր բնաւ չարութիւն ընել չէր միտքս, անոր կեանքն ազատեցի ուրիշ ոչինչ. ահա ձեզ կը յանձնեմ զայն՝ ազատ արձակեցէք զինքը եթէ կ'ուզէք։

Իր խոշոր սեւ աչքերովը երախտօրէն զիտեց զայն, ու ազատելու համար տապալտկող պզտիկ թռչնիկը ափին մէջ առնելով անոր վզին անուշ փետուրներուն վրայ համբոյր մը զետեղեց, եւ ձեռքը բանալով ազատ ձգեց թռչնիկը որ թեւերը զարնելով սլացաւ դէպի իր մատաղ ընտանիքը։

—Օ՛ն, փոքրիկս, լաւ ան, վերադարձիր անոնց քով։

Հաւատացէք եթէ կ'ուզէք, թռչունը տնծանօթին նուրբ ու սիրուն ձեռքին մէջ չէր, բայց... իմ սիրտս անոր տեղը բռնած էր, որովհետեւ այն վայրկեանին զգացի որ ներքին չեմ գիտեր ինչ մը կ'ըսէր ինծ թէ ան կեանքիս մէջ մեծ տեղ մը պիտի գրաւէր։

Մեր միջեւ դանուած ցրտութիւնը սառնկով փարատած էր, տրով իբր հին ճանչցուորներ սկսանք տեսնուելու. երկուքնիս ալ միեւնոյն ճաշակները ունէինք, երկուքնիս ալ անասունները կը սիրէինք։

Խիստ վայել համարձակութեամբ մը տրուեհանակիս մօտեցաւ եւ քննելով նախանկարս, իր ճաշակին յարմար գտաւ զայն։

Երբ ի ձայն ցերեկուան ճաշը ծանուցանող կոչնակին բարեկամներուս տունը վերադարձայ, եւ անոնց հանգիտ պատմեցի, հիւրընկալս ըսաւ թէ՝ գեղեցիկ անծանօթուհին ուրիշ մէկը չէր, եթէ ոչ դրացի մեծահարուստ անձի մը մէկ հատիկ աղջիկը, որոնց հետ որդէն լաւ յարաբերութեանց մէջ էին. Հէրմինէ տը Կալյե էր որուն համար կ'րսուէր թէ խիստ չփացած էր իր հօրմէն, եւ քիչ մըն ալ անձնասէր, ամուսնանալու համար մինչեւ այն ատեն իրեն ներկայացող անձանց բոլորն ալ մերժած էր անոնց եւ ոչ մէկուն համակրած ըլլալուն համար։

Այս մանրամասնութիւնները լսելով տխուր երազանքի մը մէջ թաղուեցայ, պատճա՞ռ... դառն վիշտ մը կ'զգայի մտածելով որ այս հիանալի արարածը այնչափ հարուստ էր որչափ ես աղքատ. մտածկոտ պառկեցայ ու գիշերը երազիս մէջ տեսայ անգղ մը որ կապոյտ թռչուն մը կը հետապնդէր։

Քանի մը օրեր մարգագետնի մէջ անոր չի հանդիպեցայ։ Բայց հետեւեալ կիր. օրը Ֆառնարի Մառկիզութիւն պէտ աղօթագիրքը ձեռքը, եկեղեցի ժամելը տեսայ. յիսնամեայ պառկառելի անձ մը իրեն կ'ընկերանար։ Աչքերովս իրենց հետեւեցայ մինչեւ որ գացին նստիլ, կաղինէ քանդակագործուած նստարաններու վրայ որոնք ազնուականութիւն կը բուրէին։

Անծանօթուհիս կարենալ լաւ դիտելու համար անոր ծնրադրած վայրին մօտիկը աթոռ մը առի։

Իր աղօթագիրքը բացաւ ուսկից յանկարծ պզտիկ տետրակ մը բաժնուելով ոտքերուս տակը ինկաւ։ Անմիջապէս ծռեցայ եւ գետնէն վերցուցի։

Մարթէն-Փէշէօռի կապոյտ թռչնիկի փետուր մըն էր....

Զայն իրեն երկնցուցի որ կարմրելով առաւ եւ գլխի նշանով մը չնորհակալութիւն յայտնեց։ Դառնալով ինծի՝ արտասանեց մեզ ժպիտով մը միայն...

Պատարագը լմնցածին պէս եկեղեցին ելաւ. այդ միջոցին անբացատրելի համարձակութենէ մը մղեալ ձեռքս աղօթքի օրհնեալ ջուրին թաթխելով անոր երկնցուցի։

Երախտագիտութեամբ մատս դպչելով խաչակնքեց՝ այնպիսի ակնարկով մը որ բնաւ զայրոյթ չէր ցցուներ։

Գուիթ հասնելնուս ազնուական ծերուկը ինծի եկաւ եւ

—Պարոն, ըսաւ, աղջիկս երջանիկի մը կեանքն ազատած ըլլալնիդ պատմեց ինծ. ըսաւ նաեւ թէ նկարչի խոշոր տաղանդ մը ունիք. անմիջապէս ըսեմ թէ նկարահաւաք մըն եմ. անխոհեմութիւն պիտի ըլլա՞ր արդեօք ձեր գործերը տեսնել փափաքիս, ինծի բոլոն թէ դուք մեր դրացի Պուխսսօնիէրի հիւրն էք։

Բոլորովին շփոթած էի, եւ չեմ գիտեր թէ ինչ թոթովեցի. բայց կ'երեւի թէ հաւանութիւն յայտներ եմ քանի որ երկրորդ օրը բարեկամներուս տունը ներկայացաւ։

Նախանկարներս ցոյց տուի իրեն, ինչպէս նաեւ տարեկան ցուցահանդէսին համար պատրաստած մէկ փոքր պատկերս։

Վերջապէս իրարմէ բաժնուելնուս աչխարհիս ամէնէ ընտիր բարեկամներն էինք. այս առթիւ բարեկամներս ալ զիս բռնցի հրաւիրեց։

Երեք օր յետոյ վալլէներու դղեակը գացինք, ուր սքանչելի մեծարանօք ընդունուեցանք. տան տէրը իր գեղարուեստական առարկաներու հաւաքածոն ցուցուց ինծ. աղջիկը պարզ սակայն գրաւիչ եղաւ, ու երգեց ոտ գեղեցիկ վիպերգը.

Ուսուրդ մը՝ համեր,

Ֆրանսայէն եկող թռչուն մըն է այս։

Կախարդեա՜լ միեւնոյն տան մէջ տասնհոր մնացինք։ Ա՛հ, որքա՜ն հեռու էինք իրարմէ։

Ան՝ հարուստ էր եւ ես աղքատ, սոսնց յայտ, ինչպէս կ'ըսեն. ոչ Ամերիկա մորեղբայր ունէի եւ ոչ ալ հարուստ մորաքոյր։

Այս առաջին այցելութիւնը վերջինը չեղաւ. չատ... ու չատ անգամներ գացի իրենց. Հէրմինէիս գեղեցկագոյն աչքերը երբեմն իմիններուս կը հանդիպէին, եւ տեսէք թէ մարդս յաճախ որքա՜ն անմիտ է... կարծեցի կարդալ անոնց մէջ մեծ համակրութիւն մը ինծ հանդէպ, այնպէս որ անասուններու համար ունեցած սէրերնիս անչուշտ ու գաղտնապէս մտնելով մեր մէջ՝ երկուս սիրտերս միասին բաբախել տալով նոր սէրոյ մը ծնունդ տուաւ։

Գարնան մէկ աղւոր երեկոյ մը որուն յաւէտ տեսիլը մաղթելի էր, պարտէզէն անոր քովը նստած, Թուրէնի հովանաւորեալ վայրէն մեկնելու ստիպուած ըլլալս իրեն յայտարարեցի։

—Ինչո՞ւ... ըսաւ ինծի։

—Որովհետեւ պատասխանեցի, հանգստութեան համար արդէն մինչեւ իսկ չատ մնացի։

Ինչպէս այս յանդուգն նախադասութիւնը յստակօրէն չրթներէս դուրս թռաւ չեմ գիտեր. սակայն փոխանակ բարկութեան, հրեշտակիս աչքերուն մէջ ուրիշ բան չտեսայ եթէ ոչ իմիններս պատասխանող դիւթիչ փայլ մը։

—Ձեզ հաւկից մեկնելու ո՞վ կը պարտաւորէ ըսաւ ինծի.

—Պարտականութիւնը... վա՛խը... աղքատ եմ բոլ.

—Լա՛ւ, կեցէք ըսաւ ինծի.

Կեցայ...

Եւ երկու ամիս յետոյ երջանիկ փեսան էի Ինտրիի մարգագետիններուն քաղցր անծանօթուհիին։

Ամբողջ ամիս մը մեր մեղրալուսինը Իտալիոյ զանազան կողմերը պտտեցունելով. գեղեցիկն Վենետիկը եւ Հռոմը այցելելէ վերջ դղեակ վերադարձանք ծեր հօրը քովը։

Առջի օր Սուրբ Հէրմինէին տօնախմբութիւնն էր. կինս սեղան նստելով իր անձեռոցը բացաւ եւ նշմարեց իր պնակին վրայ պզտիկ ժապաւէնէ մը կախուած առարկայ մը։ Եւայի թոռան վայել հետաքրքրութեամբ մը անմիջապէս բացաւ զայն, եւ ուրախութեան ճիչ մը արձակեց։

Ճերմակ թաւիչէ պահարանի մը վրայ զետեղուած կը հանգչէր՝ թեւերը բաց, աղամանդէ աչքերով ցափղայէ սիրուն փոքրիկ կապոյտ թռչնիկ մը.

Այն ատեն ոտքի ելնելով վզիս նետուեցաւ եւ չրթունքս երկու համբոյրներ դրոշմելով այտերուս վրայ.

—Շնորհակալ եմ, ըսաւ, դուն սրտին յիշատակը ունիս։

[illegible]

Զմեռուան կիրակի օր մըն է ցուրտ ու անձրեւոտ։ Ամէն ազգի հաւատացեալներ, խումբ խումբ եկեղեցի կը դիմեն նոր հագուստ ու նոր հոգի զգեցած։ Անոնց մէջ կը նշմարուին նոյն իսկ փոքրիկ աղջիկներ ու մանչեր՝ որոնք եկեղեցի երթալու արգելք մը չեն նկատեր անհպատ օդի մը ցուրտն ու անձրեւը։

Փողոցին աղտոտ ու խոնաւ մայթերուն վրայ, տեղ տեղ, ցանցառ կերպով, մուրացկաններ են նստած։ Անոնք ծեր, երիտասարդ, մանչ, աղջիկ, ամէնքն ալ զանազան միջոցներով, լալով, երգելով, պոռալով, կանչըռտելով ու երբեմն ալ անկիրթ անհետութեամբ կը ջանան գութը չարժել հոնկէ անցնող ժողովուրդին։

Արդարեւ չատ սրտաճմլիկ է լսել անոնց դժբաղդութեան պատմութիւնը, կամ տեսնել զանոնք այսպէս ողբալի վիճակի մատնուած։

Մին՝ իր կեանքին ձմեռը չառանց ողջունած ալեծաղիկ ծերուկ մըն է, անոյշ ու օգնական, աշխատելու անկարող, որ դառապարտուած է յաւիտենապէս ուրիշներու օժանդակութեանը կարօտիլ։

Ուրիշ մը, կո՛յր մը՝ որ ով գիտէ, ծննդեա՞ն թէ ցաւալի արկածով մը, զրկուած է իր տեսողութեան գործարաններէն։ Հէ՜ք աչազուրկ, որուն համար գիշերն ու ցերեկը, անլոյսին ու անարեւ, միօրինակ թանձր խաւարով մը մթնցած են յաւիտեան։

Երրորդ մը նախորդներուն չափ եւ գուցէ՛ անոնցմէ աւելի դժբաղդ, հէ՜ք որբ աղջիկ մըն է, անծանօթ ու խորհրդաւոր պատճառով մը իր ծնողքը կորսնցուցած ու փողոցը նետուած, որ կը թափառի տատանդական՝ պատառ մը չոր հաց ու կտոր մը հանդերձեղէն մուրալու։ Այս հէ՜ք արարածը մեզ չի՛ յիշեցներ այնտան զալկահար ու հողմամավար փոքրիկ տերեւը, որ զինքը սրնուցանող մայր-ծառէն անջատուած՝ ստիպուած է, ճակատագրականօրէն, խաղալիքը ըլլալ ցուրտ հովին ու սառնաչունչ քամիին անգութ քմահաճոյքներուն։

Քիչ մը աւելի անդին, կը հանդիպիս, ուրիշ չափահաս մարդու մը՝ որուն դէմքը, անհուն հիւանդութեան մը հետքերով, կնճիռներով ու խորչոմներով ակօսուած եւ տարիներու ընթացքին մէջ հովին, ցուրտին ու ձիւնին տակ գունափոխուած ու կարծրացած, իւրաքանչիւր անցորդի կը ներկայացնէ հրէշային այլանդակութիւն մը՝ որ զզուանք ու կարեկցութիւն միանգամայն կ'ազդէ քեզ։ Աւելցո՛ւր ասոնց վրայ դիւային կամ ճիւաղային չարժումներ՝ զորս կատարելու դատապարտուած է յաւէտ անոր ջղախտաւոր մարմինը, առանց վայրկեան մը կանգ առնելու։

Ու որպէս զի պարզուող թշուառութեան պատկերը ամբողջ ըլլայ իր տխրալի հանգամանքովը եւ ցաւալի պէսպիսութեամբը, այդ մուրացկաններուն մէջ կը նշմարուի նաեւ թեւազուրկ փոքրիկ տղեկ մը, բոկոտն ու առանց գլխարկի. որուն առօրեայ հարկ եղած ճաշը, մայրը, մօտէն, հիւանդ, անոյշ քոյրեր, ծառայ ու մաքուր կեանքի մէջ թափած, չքաւոր աղքատ ընտանիքին հոգերն ու աշխատութիւնը վերցուցած ու ձեռքերով ու ոտքերով կոր թխիրը ալ տանիլ, մէջ նուազեցած՝ ամէն օր չատ չատ ու փոքրիկ օր մը ապրելու ստիպուած կրկին ու կրկին ջրերուն, ձիւներուն տակ։ Ու. Ու տակ ալ տղեկը՝ ջուրով, ու փոքրիկ տղեկին քովէն անցնողներուն վրայ ալ խիստ իր տղեկ յուզումով փայտել կը ջանայ։

Անձրեւը դեռ կը չարունակէ գալ կաթիլ, կաթիլ, ու փողոցներուն մէջ ցեխը հետզհետէ կը չատնայ։ Բայց անոնք դեռ հո՛ն են։ Կը մուրան, կը պոռան, կ'երգեն, կը կանչեն, պէտ նայուածքով, լկտի չարժումներով, եւ պատկառ անհրաժեշտութեամբ կը ջանան տասնոց մը փրցնել անցորդներէն։

Ու հետզհետէ կ'անօսրանայ թիւը անցորդներուն՝ որոնցմէ մի քանին, բոլորովին անտարբեր, կը չատանայ միայն արհամարհոտ նայուածքով մը պատասխանել՝ այդ թշուառութեան ծոցէն բարձրացող գթութեան հրաւէրներուն։

Ուրիչներ, աւելի գթած ու կիրթ օրով Աստուծոյ հաճելի պզտիկ բարիք մը յօրինելու տենչով, չեն ուզեր անտեսել զանոնք ու պզտիկ ողորմութիւն մը կը ձգեն անոնց ժանգոտած մուրամաններուն մէջ։

Փողոցին ծայրէն կը տեսնուի, նաեւ պահուըտած դպրոցական տղաք կարգ մը՝ զոր եկեղեցի կ'առաջնորդէ իրենց ուսուցիչը։

Երբ մարդ կը դիտէ պահ մը առանցքւմը եկեղեցի գացող այդ դպրոցականներուն, զարմանքով ու հիացմամբ կը տեսնէ որ, առանց խտրութեան հո՛ն եղբայր են մեծատունն ու թշուառը, փաքթամն ու աղքատը, հարուստ ու հեզը, մեծն ու պզտիկը. այնպէս որ այդ միեւնոյն կարգին մէջ զոյգ կազմած քով քովի կը քալեն պատառոտ կօշիկներով որբ մը եւ գեղեցիկ ու նոր հագուստներու մէջ առնքացող բաղդաւոր տղայ մը։ Այսպէս, թշուառութիւնն ու հարստութիւնը, հպարտութիւնն ու հեզութիւնը, օխերիմ հակառակորդներ ըլլալէ դադրած, ձեռք ձեռքի տուած են կազմելու այն եղբայրութիւնը որուն հովանիին ներքեւ փոքրը, աղքատը, որբը, տկարը, ամէնքն ալ կարող են վայելել նոյ՛ն այն վայելքները որքան մեծերն, հարուստները կամ բարեկեցիկներ ահփականութիւնը ըլլալ կը կարծուին ընդհանրապէս։ Սակայն գացող այդ տղաքի պահ մը իրենց ուչադրութիւնը կը դարձնեն փողոցին մայթերուն վրայ թանձրացած թշուառութեան վրայ։ Անոնք մերթ զարմանքով, մերթ կարեկցութեամբ ու մերթ պզտիկ վախով կը դիտեն այդ մուրացկանները՝ որոնք դեռ կը չարունակեն մուրալ իրենց փափաքած ու յատկանչական կերպերով. Վայրկեան մը փողոցին խոր լռութեան մէջ տղոց ոտքի ձայնը միայն լսելի կ'ըլլայ։ Անոնցմէ ոչ ոք կը խօսի։ Ամէնքն ալ սուչադիր աչքերով կը հետեւին սեւ հագուստներով քումայթ ու սիրուն տղեկի մը՝ որ, պահ մը, իր ընկերոջ քովէն զատուելով, կը դիմէ դէպի մուրճցիկ տղեկան մը կողմ։ Այս վերջնոյն աղտոտ ու դողդոջուն ձեռքերուն մէջ տասնոց մը ձգելով՝ իր ընկերոջ քով կը դառնայ անկա՛ որ, գուցէ վայրկեան մը առաջ, իր ընկերներուն կողմէ անհնազանդ ու անկարգապահ աչակերտ մը կարծուեցաւ՝ իր ուսուցչէն թոյլտուութիւն չստացած կարգէն բաժնուելուն համար։ Բոլոր տղաքը յափչտակուած կը դիտէին հիմայ իրենց այն բարեսիրտ ընկերը՝ որուն աչքերուն վճիտ կապոյտին մէջ արցունքի խոշոր կայլակներ կը փայլէին արշալոյսի ու դամանդահուռ եւ գեղատեսիլ լուսաւորներուն պէս։ Այդ հէք փոքրիկ տղեկը, ի տես բարիկ աչքերով մուրացիկ աղջկան, կարծած էր տեսնել իր քո՛յրը՝ որուն այնքան կը նմանէր եւ զոր դեռ հազիւ քանի մը չաբաթ առաջ անգթօրէն ու բիրտ հօղերուն տակ ծածկած էին։ Այդ տասնոցը, գուցէ իր թշուառ այրի մօրը աշխատութեան ու զրկանքներուն դուզնաքեայ մէկ փոխարինութիւնն էր որ, յայտպէս անձամբ նօթ մուրացիկ աղջկան մը ձեռքերուն մէջ կը կորսուէր, փոխանակ գրիչ մը կամ քանի մը թերթ թուղթ հայթայթելու այնքան կարօտ դպրոցականին մը։

Ո՛հ, այդ տասնոցը մեզ չի՛ յիշեցներ միթէ փոքրիկ լումայ աւետարանին մէջ յիշուած այրի կնոջ՝ որուն նուէրը ա՛յնքան հաճելի եղաւ Յիսուսի։ Ու մուրացիկ աղջիկը, տխրութեամբ ու երանելով կը դիտէր իր աչքերէն հետզհետէ խոյս տուող իրեն տարեկից այդ դպրոցի տղաքը, որոնք դէպի եկեղեցի կը յառաջանային կանոնաւորութեամբ։

ՀԱՅԿ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի 65

ՊՈՆՍՕՆ ՏԻՒ ԹԵՐԱՅԼ

ՌՕԳԱՆՊՕԼ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՄԵԾ ՎԷՊ

ԹԱՐԳՄ.
ՖԻՐԱՏ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

Բ. ՄԱՍ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

ԺԹ.

ԴԵՂԻՆ ԿԱՌՔԸ

Եւ յետոյ, ի տես այս մարդուն որ առաջ բնազդական հակառակութիւն մը կը ներչնչէր իրեն Սըրիզ յիշած էր որ Բօլար իր նշանածին բարեկամը, աշխատանոցի ընկերն էր եւ այն ատեն զանիկա նկատած էր իբր աղատարար մը որ ճիշդ ժամանակին կուգար վտանգներուն ամէնէն սոսկալիէն, դժբախտութիւններուն ամէնէն աննելիէն խլելու համար զինք։ Բօլար այլ եւս Սըրիզի համար չէր այն մարդը որմէ կը սոսկածին, այլ բարեկամը որուն կը վստահին վտանգի մէջ եւ որուն ձեռքը նոյնքան կակուղ կ'երեւայ որքան յաղթ։

—Եկէ՛ք, եկէ՛ք, կը կրկնէր փափսոյղ եւ համոզիչ ձայնով մը, երբ տունին սեմէն դուրս կը հանէր եւ մայթին վրայ կը տանէր։

Դուռէն երկու քայլ անդին, կառք մը կեցած էր։ Այս կառքը, որ գեղին ներկուած էր, տարօրինակ երեւոյթ մը ունէր երբ ուչադրութեամբ քննուէր։ Տան կիսակառք մը չէր, ոչ ալ վարձու կառք մը։ Կարծես մին էր մայրաքաղաքը այցելելու համար գաւառային բազմաթիւ ընտանիքի մը յատկացած լայն կառքերէն, բայց երկու ձիերուն յաղթ երեւոյթը անմիջապէս կը յիշեցնէր այս կարծիքը։ Անչուշտ կառք մըն էր, ուչադրութիւն չհրաւիրելու եւ խորհրդաւոր պաշտօն մը կատարելու սահմանուած։ Սըրիզ այնքան խռովեալ ու սարսուռ էր միշտ որ չգիտեց ո՛չ հին կառքի մը եւ երկու ուժեղ ձիերու այս տարօրինակ ամբողջութիւնը, ո՛չ ալ անփոյթ ընթացքը կառապանին որ կարծես կը քնանար իր աթոռին վրայ, եւ գլուխը չդարձուց երբ Բօլար դուռը բացաւ։ Սըր Ուիլեըմսի տեղակալը ճիւերուն մէջ առաւ նորատի գործաւորուհին եւ ուղեց կառքին մէջ դնել։

—Ինչո՞ւ հեռուն չենք երթար մինչեւ իմ տունս, հարցուց Սըրիզ, իբր թէ նոր վտանգի մը ենթարկուելէ վախնալով։

—Հեռու է եւ ձեր մանտրիկ ոտքերը կը յոգնին։

—Օ՛հ, ես աղէկ կը քալեմ։

—Այո՛, բայց եւ յոգնած եմ։

—Ու մինակս կ'երթա՞մ, ըսաւ Սըրիզ դողդոջուն ձայնով մը։

—Այն մարդը կրնայ հալածել ձեզ։

Այս փաստը լաւագոյնն էր զոր Բօլար կրնար գործածել աղջկան ընդդիմութեանը յաղթելու համար։ Սըրիզ տեղի տուաւ։ Բօլար, ուժեղ բազուկով, կառքին մէջ նետեց աղջիկը, ինք ալ նստաւ եւ դռնակը գոցեց։ Անմիջապէս հին կառքը սրարչաւ մեկնեցաւ։ Սըրէզի սարսափը այնքան մեծ էր տեսակէն որ չգիտեց այն զգլխիչ արատութիւնը որով կառքը խոյացաւ Բօր Թիէ Լազէնի մանուածապատ փողոցներէն։ Նաեւ չնշմարեց որ Բօլար մոռցած էր իր բնակած փողոցին անունը եւ տան թիւը ըսելու կառապանին։ Կառապանը ձիերը մտրակած էր իբր մարդ մը որ կանխաւ գիտէ ո՛ւր երթալը։ Բօն Նէօֆի վերը, քարափին վրայ միայն Սըրիզ սկսաւ ինքզինքը գտնել քիչ մը եւ չունչ առնել։ Այն ատեն դիտեց որ կառքը փոխանակ Սէնը անցնելու, ձախ կողմ կը դառնար եւ արագ արագ կ'անցնէր ձախ եզերքի քարափներէն, դէպի Էնվալիտ ուղղուելով։

—Աստուած իմ, ո՞ւր կ'երթանք, ըսաւ։ Կառապանը սխալ կ'երթայ....

Ես Դանթի արուարձանը կը բնակիմ։

—Գիտեմ, ըսաւ Բօլար լակոնարար։

—Բայց այդ արուարձանին հակառակ կողմը կ'երթանք։

—Կարելի է, բայց ամէն ճամբայ Հռոմ կը տանի։

Եւ Բօլար լռութիւն պահեց իբր մարդ մը որ չուզեր աւելի ընդարձակ բացատրութիւններ տալ։

—Պարո՛ն..., պարո՛ն, պոռաց Սըրիզ խելայեղ, ո՞ւր կը տանիք զիս։ Ձեմ ուզեր աւելի հեռուն երթալ։ Վա՛ր պիտի իջնեմ։

Սըրիզ ուզեց դռնակը բանալ եւ քարայատակին վրայ ցատկել։ Բայց իր ջանքերը անօգուտ եղան։ Դռնակը հաստատուն կերպով գոցուած էր եւ անշուշտ թաքուն զսպանակ մը կ'արգիլէր անոր բացուիլը։ Սըրիզ զարհուրած ակնարկ մը ձգեց քարափին վրայ, որ ամայի էր։ Օգնութիւն կանչեց յուզումէն տկարացած ձայնով մը։ Այս ձայնը անարձագանգ մնաց։

(Շարունակելի)

Տէր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Տ. ՃԱՄՃԵԱՆ